

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางพื้นฐานในการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ความหมายและความสำคัญของการอ่าน
2. จุดมุ่งหมายของการอ่าน
3. ทฤษฎีการอ่าน
4. ความสนใจและกิจกรรมการเรียนอ่านของเด็กก่อนอนุบาล
5. หลักการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา
6. การสอน โดยเน้นเด็กเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้
7. การวางแผนการสอน
8. ทฤษฎีและหลักการที่เกี่ยวข้องกับแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ
9. องค์ประกอบของการอ่านและพัฒนาการด้านการอ่านตามแนวการสอน

ภาษาแบบธรรมชาติ

10. การจัดกิจกรรมการอ่านตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ
11. ลักษณะห้องเรียนปฐมวัยที่ใช้แนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ
12. กิจกรรมประจำวันและการเรียนการสอนตามแนวการสอนภาษา

แบบธรรมชาติ

13. การประเมินผลการอ่านตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ
14. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความหมายของการอ่าน

การอ่านนับว่าเป็นทักษะที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ทั้งในด้านการแสวงหาความรู้ และการดำรงชีวิต นักการศึกษาและผู้เชี่ยวชาญด้านการอ่าน ได้อธิบายความหมายของการอ่านไว้ต่าง ๆ กัน ดังนี้

บันลือ พฤกษ์วัน (2521, หน้า 29) ได้กล่าวถึงความหมายของการอ่านไว้ว่าการอ่านเป็นกระบวนการในการแปลความหมายของตัวอักษรหรือสัญลักษณ์ที่มีการบันทึกเอาไว้ออกมาเป็นคำพูดหรือความคิดอย่างมีเหตุผล

ประเทิน มหาจันทร์ (2530, หน้า 13) ยังได้กล่าวถึงความหมายของการอ่านว่าเป็นกระบวนการที่ซับซ้อนเมื่อเด็กเปล่งเสียงตัวอักษรหรือสัญลักษณ์ออกมาเป็นเพียงส่วนหนึ่งของการอ่านเท่านั้น ลักษณะของการอ่านที่แท้จริง ได้แก่ การทำความเข้าใจความหมายของเรื่องที่อ่าน ความหมายดังกล่าวนี้มีขึ้นเกิดจากตัวอักษรหรือสัญลักษณ์ที่อ่านเท่านั้น หากขึ้นอยู่กับการกระตุ้นให้เกิดความคิดรวบยอดหรือจินตนาการของผู้อ่านเป็นสำคัญ การเข้าใจความหมายของตัวอักษรหรือสัญลักษณ์ที่อ่านที่ผู้อ่านจะต้องทำความเข้าใจ โดยอาศัยประสบการณ์เดิมของผู้อ่านเป็นสำคัญ

หรรษา นิลวิเชียร (2535, หน้า 219) กล่าวว่า การอ่านเป็นกระบวนการค้นหาความหมายจากตัวอักษร คำที่ถูกรวบรวมอยู่บนหน้ากระดาษไว้ก็เพื่อสื่อความหมายที่ต้องการแสดงออกมา ผู้อ่านจะรับรู้สัญลักษณ์หรือตัวอักษรด้วยสายตาเป็นประการแรก หลังจากนั้นก็จะค้นหาความหมายหรือทำความเข้าใจกับสัญลักษณ์นั้น

Goodman & J. Flood (อ้างใน สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์, 2539, หน้า 2) ได้ให้คำจำกัดความของการอ่านว่าเป็นกระบวนการที่ผู้อ่านแปลความคำหรือสัญลักษณ์เป็นตัวอักษรให้เข้าใจขั้นตอนของกระบวนการนี้มี 3 ระดับคือ

ระดับที่ 1 การรับรู้ตัวอักษร คำ ประโยคและข้อความ

ระดับที่ 2 การแปลความหมายของคำ ประโยคและข้อความ

ระดับที่ 3 การทำความเข้าใจกับข้อมูลที่ได้อ่าน โดยใช้ประสบการณ์เดิมหรือความรู้เดิมช่วยตัดสินใจ

จากความหมายของการอ่านที่กล่าวมาสรุปได้ว่าการอ่านเป็นกระบวนการติดต่อสื่อสารจากผู้เขียนไปยังผู้อ่าน ผู้อ่านจะต้องแปลความหมายตัวอักษรหรือสัญลักษณ์โดยใช้ประสบการณ์เดิมให้ได้ความหมายชัดเจนสมบูรณ์และสิ่งสำคัญที่สุดในการอ่านคือผู้อ่านจะต้องเข้าใจความหมายของสิ่งที่อ่านหรือใกล้เคียงกับความเข้าใจของผู้เขียน

ความสำคัญของการอ่าน

การอ่านเป็นทักษะที่สำคัญและมีคุณค่ายิ่งทำให้บุคคลสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ และดำเนินชีวิตประจำวัน ดังที่ สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2539, หน้า 1) กล่าวว่า การอ่านเป็นเครื่องมือสำคัญที่ใช้ในการเสาะแสวงหาความรู้ การรู้และใช้วิธีอ่านที่ถูกต้องจึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้อ่านทุกคน การรู้จัก ฝึกฝนอ่านอย่างสม่ำเสมอก็จะช่วยให้ผู้อ่านมีพื้นฐานในการอ่านที่ดีซึ่งจะช่วยให้เกิดความชำนาญและมีความรู้กว้างขวางด้วย

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อ้างใน จินตนา ไบกาซูยี, 2534, หน้า 58) ได้ทรงบรรยายถึงความสำคัญในการอ่านหนังสือ ในการประชุมสามัญประจำปี พ.ศ.2530 ของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย สรุปได้ดังนี้

1. การอ่านหนังสือทำให้ได้เนื้อหาสาระความรู้มากกว่าการศึกษาหาความรู้ด้วยวิธีอื่น เช่น การฟัง
2. ผู้อ่านสามารถอ่านหนังสือได้โดยไม่มีการจำกัดเวลาและสถานที่ สามารถนำไปไหนมาไหนได้
3. หนังสือเก็บได้นานกว่าสื่ออย่างอื่น ซึ่งมักมีอายุการใช้งานโดยจำกัด
4. ผู้อ่านสามารถฝึกความคิดและสร้างจินตนาการได้เองในขณะที่อ่าน
5. การอ่านส่งเสริมให้มีสมองดี มีสมาธินานกว่าและมากกว่าสื่ออย่างอื่น ทั้งนี้เพราะขณะอ่านจิตใจจะต้องมุ่งมั่นอยู่กับข้อความ พินิจพิเคราะห์ข้อความ
6. ผู้อ่านเป็นผู้กำหนดการอ่านได้ด้วยตนเอง จะอ่านคร่าว ๆ อ่านละเอียด อ่านข้ามหรืออ่านทุกตัวอักษร เป็นไปตามใจของผู้อ่าน หรือจะเลือกอ่านเล่มไหนก็ได้ เพราะหนังสือมีมาก สามารถเลือกอ่านเองได้

ศักดิ์ดา ปั่นแห่งเพชร (2529, หน้า 82) ได้กล่าวว่า การอ่านช่วยส่งเสริมบุคลิกภาพที่ดีและประสบผลสำเร็จในชีวิต ทำให้เกิดความสุขสนานเพลิดเพลินหรือให้ความบันเทิงใจแก่ผู้อ่าน ช่วยลดความตึงเครียดทางอารมณ์และจิตใจของมนุษย์ได้ ชูติมา สัจจามันท์

(2523, หน้า 52) ได้อธิบายว่า การอ่านทำให้เกิดพัฒนาการไม่ว่าจะเป็นด้านสติปัญญา ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ พฤติกรรมและการดำเนินชีวิต ศีลธรรม จรรยา ค่านิยม ฯลฯ การอ่านมีส่วนช่วยปรับปรุงชีวิตให้สดใส สมบูรณ์ การอ่าน หมายถึง การมีชีวิตอยู่ (Reading is Living) เพราะกระบวนการที่ก่อให้เกิดความเข้าใจ เป็นการผสมผสานระหว่างทักษะหลายชนิด เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ ความต้องการและวิธีการของผู้อ่านเรียกว่า “ศิลปะในการอ่าน” การอ่านจึงเป็นการถ่ายทอดความหมายจากตัวอักษร และสัญลักษณ์อื่น ๆ เป็นแนวคิด ทำให้เกิดความเข้าใจแก่ผู้อ่าน การอ่านของแต่ละบุคคลย่อมแตกต่างกันออกไปตามสภาพร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ ภูมิหลัง และความสนใจของแต่ละคนที่มีอยู่

บันลือ พุกกะวัน (2532, หน้า 10) ยังได้กล่าวอีกว่าการอ่านเป็นเครื่องมือสำคัญในการเรียนรู้ หากอ่านไม่ได้ การเรียนการสอนย่อมพบอุปสรรคอย่างใหญ่หลวง พฤติกรรมในการเรียนของเด็กจะเปลี่ยนไป หงอยเหงาเก็บกด หรือมีฉะนั้นจะแสดงออกต่าง ๆ ในลักษณะทดแทนปมด้อยเหล่านั้น ครูจำเป็นต้องเอาใจใส่ ช่วยเหลือ แก้ไข (ซ่อมเสริม) ตั้งแต่เริ่มอ่านบทเรียนแรกทันที

สมถวิล วิเศษสมบัติ (อ้างใน อรรถ พรายระหาร, 2535, หน้า 14) กล่าวว่า ทักษะการอ่านเป็นทักษะที่สำคัญ และใช้มากในชีวิตประจำวันเป็นทักษะที่นักเรียนใช้แสวงหาสรรพวิชาต่าง ๆ หรือเพื่อความบันเทิงและพักผ่อนหย่อนใจ

จะเห็นได้ว่า การอ่านมีความสำคัญ และจำเป็นอย่างยิ่งในปัจจุบัน เพราะนอกจากจะเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้เพื่อให้ทันต่อเหตุการณ์ อ่านเพื่อความเพลิดเพลิน บุคคลที่มีความเข้าใจในการอ่านอย่างแท้จริง ย่อมสามารถนำความรู้ความคิดที่ได้จากการอ่าน ไปให้เกิดประโยชน์แก่ตนและสังคมได้เป็นอย่างดี

จุดมุ่งหมายของการอ่าน

ในการอ่านแต่ละครั้งนั้น ผู้อ่านแต่ละบุคคลจะมีจุดมุ่งหมายของการอ่านแตกต่างกันออกไป และได้มีผู้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการอ่าน ไว้ดังนี้

วรรณิ โสมประยูร (2537, หน้า 127) ได้กำหนดจุดมุ่งหมายของการอ่าน ไว้ดังนี้คือ

1. อ่านเพื่อค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม
2. อ่านเพื่อความบันเทิง

3. อ่านเพื่อใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
4. อ่านเพื่อหารายละเอียดของเรื่อง
5. อ่านเพื่อวิเคราะห์วิจารณ์จากข้อมูลที่ได้
6. อ่านเพื่อหาประเด็นว่าส่วนใดเป็นข้อเท็จจริง ส่วนใดเป็นข้อจริง
7. อ่านเพื่อจับใจความสำคัญ
8. อ่านเพื่อปฏิบัติตาม
9. อ่านเพื่อออกเสียงให้ถูกต้องชัดเจน มีน้ำเสียงเหมาะกับเนื้อเรื่องและเหมือนกับพูด

กับพูด

ส่วน Miller (อ้างใน อรรถ พลายนะหาร, 2535, หน้า 15) ได้แบ่งจุดมุ่งหมายของการอ่านไว้ 6 ประการ คือ

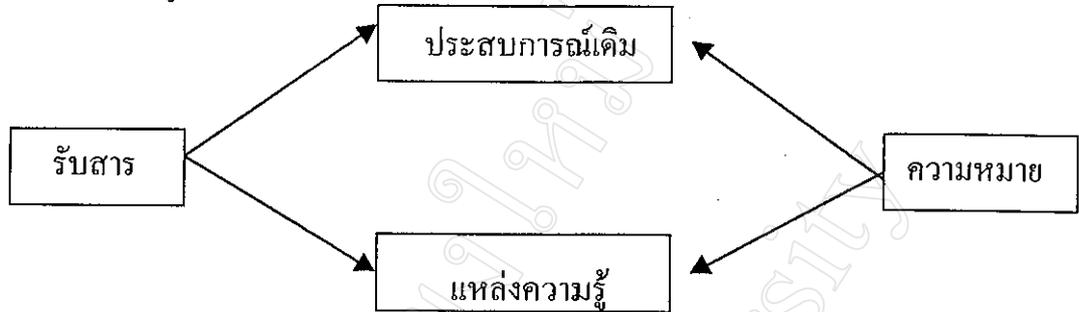
1. อ่านเพื่อจับใจความคร่าว ๆ
2. อ่านเพื่อจับใจความสำคัญ
3. อ่านเพื่อสำรวจรายละเอียดและจับใจความสำคัญทั่วไป
4. อ่านเพื่อความเข้าใจถ่องแท้
5. อ่านเพื่อวิจารณ์ตามข้อความที่อ่าน
6. อ่านเพื่อการวิเคราะห์ข้อความหรือแนวความคิดในเรื่องที่อ่าน

จากที่กล่าวมาพอสรุปได้ว่า จุดมุ่งหมายที่สำคัญของการอ่าน คือ อ่านเพื่อให้เกิดความรู้ ความคิด เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ และรับรู้ข่าวสารในชีวิตประจำวัน ซึ่งจะบรรลุจุดมุ่งหมายของการอ่านได้ ผู้อ่านจะต้องมีความเข้าใจในเรื่องที่อ่านอย่างแท้จริง

ทฤษฎีการอ่าน

Trabasso (อ้างใน สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์, 2539, หน้า 58-59) ได้กล่าวว่า การอ่านเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องและมีความสัมพันธ์กัน 2 ประการ คือ ผู้อ่านรับรู้สารต่อนั้นจะทำการเปรียบเทียบโดยอาศัยประสบการณ์เดิม ทฤษฎีนี้ได้เน้นว่าระดับการอ่านของผู้อ่านจะไม่คงที่ ในขณะที่อ่านข้อความผู้อ่านข้อความจะควบคุมเพียงโครงการสร้างผิวเผินสารที่ได้รับรู้จะได้รับการเปรียบเทียบ เช่น เมื่อเด็กอ่านประโยค ฉันเห็นลูกบอลสีแดง เมื่ออ่านเสร็จแล้ว หากยังไม่เคยมีประสบการณ์ก่อนว่าสีแดงเป็นอย่างไร ก็จำเป็นต้องอาศัยผู้รู้แนะนำช่วยตัดสินใจ เมื่อเด็กได้พบสิ่งของที่มีสีแดงก็จะใช้ประสบการณ์ที่เคยมี

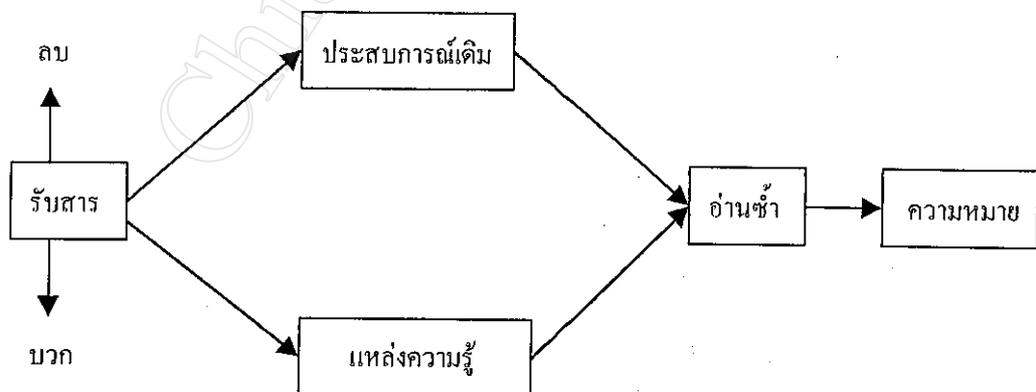
มาก่อนพิจารณาและตัดสินใจได้ ดังนั้นลำดับขั้นของการอ่านตามพื้นฐานทฤษฎีนี้จึงแบ่งเป็น 3 ขั้น ดังแผนภูมิ 1

แผนภูมิ 1 ลำดับขั้นของการอ่าน

- ก. การรับสารโดยใช้สายตารับรู้
- ข. การใช้ประสบการณ์เดิม ความจริงและภาพ ทำการเปรียบเทียบกับสารที่ได้รับว่าแตกต่างไปจากประสบการณ์เดิมหรือไม่ ถ้าเป็นเรื่องที่ไม่รู้จัก ผู้อ่านจะอ่านทบทวน 2-3 ครั้งจนกว่าจะตัดสินใจว่าอะไรคือคำตอบที่แท้จริง
- ค. คำตอบที่ได้จากการเปรียบเทียบกับประสบการณ์เดิมหรือโดยอาศัยความรู้จากแหล่งอื่นมาช่วยตัดสินใจนั้น ถือว่าเป็นความรู้ใหม่ที่ได้จากการอ่าน

Chass & Clark (อ้างใน สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์, 2539, หน้า 59) ได้กล่าวถึงทฤษฎีการอ่านที่เน้นถึงความสัมพันธ์ของใจความที่อ่านกับประสบการณ์เดิม โดยมีขั้นตอนของการอ่าน ดังแผนภูมิ 2

แผนภูมิ 2 ขั้นตอนของการอ่าน

ก. ผู้อ่านจะรับสารแล้วทำการเปรียบเทียบกับประสบการณ์ของจริงและภาพ ถ้าไม่ตรงกับข้อมูลดังกล่าว หรือยังไม่มีความแน่ใจ ก็จะใช้วิธีการอ่านซ้ำข้อความนั้น

ข. สารที่ให้ความรู้ลึกในทางลบ จะใช้เวลาในการรับรู้ไวและนาน หมายความว่าเมื่อรับรู้แล้วจะเก็บไว้นานกว่าสารที่ให้ความรู้ลึกทางบวก ซึ่งระยะเวลาในการเก็บจะสั้นกว่าหรืออาจลืมได้เร็วกว่าสารที่ให้ความรู้ลึกทางลบ เช่น

มาลีเป็นเด็กดี เธอจึงได้รับคำชมเชยจากครู (บวก)

นิคไม่ทำการบ้าน จึงถูกอาจารย์ตี 3 ที (ลบ)

ค. ความเข้าใจเกี่ยวกับรูปร่างลักษณะและความหมายของคำ จะได้รับการบันทึกไว้ในสมอง

จะเห็นได้ว่า ทฤษฎีเหล่านี้เน้นความสัมพันธ์ของคำ ประโยค และข้อความ ผู้อ่านจะต้องรู้จักความหมายของคำ ชนิด/หน้าที่ รูปร่าง และสะกดได้ จะช่วยให้เข้าใจความหมายของเรื่องราวทั้งหมด นักการศึกษาได้ชี้ให้เห็นการทำงานของกระบวนการอ่านซึ่งคล้ายกับระบบการทำงานของเครื่องคอมพิวเตอร์ แต่ที่จริงเป็นการแยกให้เห็นว่าสมองจะต้องมีความรู้เรื่องอะไรบ้าง เป็นการชี้ให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างสารกับสมองของผู้อ่าน นั่นเอง

ความสนใจในการอ่านของเด็ก

สมศักดิ์ ศรีมานิชย์ (อ้างใน ศีลา ศัพทนะวิน, 2535, หน้า 24-25) กล่าวว่า ความสนใจต่อการอ่านหรือความต้องการในการอ่านของเด็กจะมีคุณภาพดีหรือไม่ดีประการใดนั้นขึ้นอยู่กับ

1. ความเป็นอยู่ทางบ้าน
2. ความเกี่ยวข้องกับสังคมใกล้ตัว
3. การจัดกิจกรรมของครู
4. ความร่วมมือของครู-ผู้ปกครองและผู้เกี่ยวข้อง
5. มีสิ่งช่วยยู่ทั้งภายในและภายนอก
6. วัสดุอุปกรณ์
7. มีหนังสืออ่านที่ดีพอ
 - 7.1 เหมาะสมกับวัย ยาก-ง่าย
 - 7.2 มีภาพ-สีสวย

7.3 เรื่องตรงกับความต้องการที่อยากรู้

7.4 มีให้เลือกมากเพียงพอ

การเรียนอ่านของเด็ก

Mary Frank & Lawrence (อ้างใน บันลือ พฤษะวัน, 2530, หน้า 90-92) ได้กล่าวถึงการเรียนอ่านของเด็กไว้ 3 ประการคือ

1. เด็กเรียนอ่านโดยการฟังเสียงเป็นหลัก เป็นการเรียนอ่านโดยใช้เด็กอ่านนำ และเพื่อน ๆ อ่านตาม (Synthetic Method) เด็กจะเรียนอ่านโดยการตะโกนอ่านหนังสือ เมื่อฟังการอ่านนำแล้วตะโกนเลียนเสียงตามกัน เด็กผู้เรียนอาศัยการฟังเสียงเป็นจังหวะ ๆ เด็กใช้หูในการฟังเสียงเป็นส่วนใหญ่ แต่อาจจะดูหนังสือหรือไม่ นั่นก็อาจใช้บ้าง แต่หูจะต้องฟังเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งอาจกล่าวโดยสรุปว่า เด็กเรียนอ่านโดยฟังเสียงย่อมสอดคล้องกับการสอนโดยวิธีสะกดตัวผสมคำของครู (Synthetic Method)

2. เด็กเรียนอ่านโดยการสังเกตภาพเคลื่อนไหวกับคำหรือประโยค การเรียนอ่านแบบนี้ได้อาศัยภาพเป็นหลักในการเดา จากภาพ การอ่านภาพเป็นหลักสำคัญ ภาพช่วยช่วยภาษา ทำให้เกิดภาพพจน์

3. เข้าใจการอ่านได้ดีมาก เด็กจะอ่านด้วยความรู้สึกว่าง่าย ประสบความสำเร็จได้ง่าย เพราะภาพย่อมมีความหมายมากกว่าสัญลักษณ์ในสายตาของเด็กผู้อ่าน ซึ่งในวิชานี้อาจสรุปได้ว่า เด็กเรียนอ่านโดยอาศัยภาพช่วยนี้ ย่อมสอดคล้องกับวิธีสอนแบบอ่านเป็นคำเป็นประโยค (Basal Reader's Approach)

4. เด็กเรียนอ่านโดยอาศัยการจำรูปคำ (Word's Figuration) เด็กเรียนอ่านโดยวิธีการจำรูปโครงร่างภายนอกของคำ และเปรียบเทียบกับคำใหม่ การสังเกตการจำรูปดังนี้ เด็กได้เปรียบเทียบความสั้นยาวของประโยคหรือคำ คำที่มีลักษณะแปลก ๆ เด็กจำรูปคำได้ ดังนั้นก็โดยอาศัยความเข้าใจความหมายของคำนั้น ๆ เด็กจะต้องระลึกถึงประสบการณ์เดิม เป็นเครื่องช่วยแปลความหมาย เด็กย่อมสนใจที่จะอ่านสิ่งที่มีความหมายมากกว่าสิ่งที่มีความหมายน้อยหรือไม่มีความหมายเลย เด็กจะสนใจอ่านเรื่องราวมากกว่าการอ่านเป็นคำ ๆ ดังนั้นการสอนโดยใช้แผนภูมิประสบการณ์ย่อมให้คุณค่าและส่งผลช่วยในการจำรูปคำได้เป็นอย่างดี

นิตยา ประพฤติกิจ (2539, หน้า 176) ได้กล่าวถึงการอ่านของเด็กอนุบาลว่าไม่คาดหวังให้เด็กวัยนี้อ่านออกเหมือนเด็กโต แต่เราปลูกฝังให้เด็กรักที่จะหยิบหนังสือออกมาดูหรืออ่านthings ที่ไม่รู้หรือเข้าใจ แต่จากการอ่านให้ฟังบ่อยๆ จนชินใจ จะช่วยปลูกฝังให้เด็กรักการอ่าน อ่านหนังสือออก หรืออ่านป้ายประกาศ อ่านชื่อสินค้า หรือภาษาที่เห็นในชีวิตประจำวัน ในที่สุดเด็กก็จะอ่านหนังสือได้ เด็กๆ ที่ได้ฟังผู้ใหญ่อ่านหนังสือให้ฟังเป็นประจำจะสามารถอ่านหนังสือออกตั้งแต่อายุยังน้อย

กิจกรรมการสอนอ่านสำหรับเด็กอนุบาล

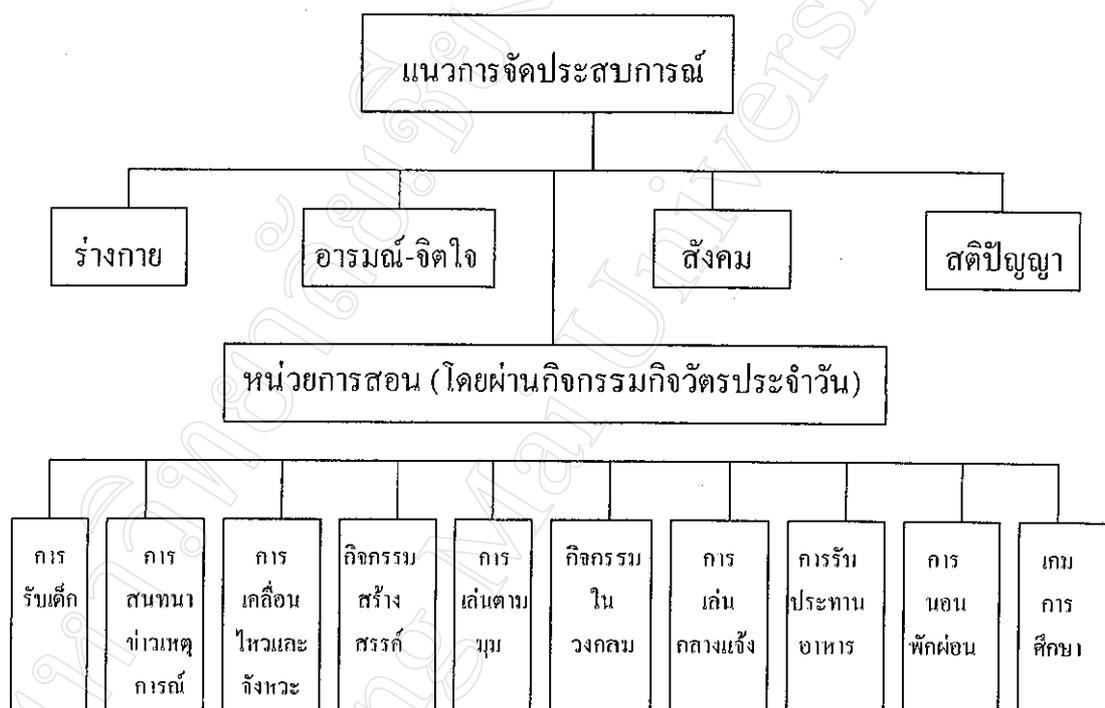
ประเทิน มหาจันทร์ (2530, หน้า 226-227) ได้กล่าวว่า เด็กในระดับอนุบาลจะเริ่มทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการอ่านมากขึ้น แม้มีใจเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการอ่านโดยตรง แต่กิจกรรมต่าง ๆ ก็มุ่งไปที่การอ่านเป็นหลักกิจกรรมนั้น ได้แก่

1. การดูรูปภาพ แล้วเล่าเรื่องตามที่ภาพนั้นแสดง
2. การแสดงละคร หรือแสดงเรื่องราวของเด็ก ๆ
3. การเล่าเรื่องสั้น ๆ ตามที่มีผู้ถาม
4. การฟังเรื่องสำหรับเด็ก และฟังการอ่าน โครงกลอน
5. การต่อเติมเรื่องที่เล่าไม่จบให้จบตามความคิดของเด็กเอง
6. การทำสมุดภาพ รวบรวมเรื่องที่สนใจ
7. การดูรูปภาพจากหนังสือแล้วเล่าเรื่องราวที่เกี่ยวกับรูปภาพนั้น
8. การนำเอาหนังสือจากบ้านไปแลกเปลี่ยนดูในระหว่างเพื่อน ๆ
9. การเล่าประสบการณ์ของตนเองให้เพื่อน ๆ ฟัง

เด็กที่เข้าเรียนในระดับอนุบาลมาแล้วอย่างน้อย 8-10 เดือน เด็กจะบรรลุนิติภาวะทางสมอง ทางอารมณ์ และทางสังคม ซึ่งมีความพร้อมที่จะเรียนอ่านอย่างจริงจังได้แล้ว เช่นนี้ ครูจะเริ่มสอนอ่านอย่างมีแบบแผนได้ อย่างไรก็ตาม เด็กในวัยนี้โดยปกติแล้วอยากอ่านกันทุกคนเพราะเด็กอยากกระทำในสิ่งที่เด็กโตหรือผู้ใหญ่ทำได้ ดังนั้นเด็กในวัยนี้จึงพร้อมที่จะเรียนอ่านอย่างมีแบบแผนได้

หลักการจัดการศึกษาก่อนประถมศึกษา

การจัดการศึกษาก่อนประถมศึกษาเป็นการจัดประสบการณ์ให้กับเด็กอนุบาลซึ่งทางสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2537, หน้า 4-9) ได้จัดทำแนวการจัดประสบการณ์ โดยจัดกิจกรรมในลักษณะบูรณาการขึ้นเป็นหน่วยการสอน เพื่อให้เด็กได้ทำกิจกรรมกิจวัตรต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับพัฒนาการ ดังแผนภูมิโครงสร้างแนวการสอนจัดประสบการณ์นี้

แผนภูมิ 3 โครงสร้างแนวการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กระดับอนุบาลศึกษา

จากแผนภูมิโครงสร้างแนวการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กระดับอนุบาลศึกษา ได้กำหนดแนวในการจัดกิจกรรมและกิจวัตรต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับพัฒนาการถึง 10 กิจกรรมในแต่ละวัน เป็นกิจกรรมหลัก ๆ 6 กิจกรรม คือ กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ กิจกรรมสร้างสรรค์ การเล่นตามมุม กิจกรรมในวงกลม การเล่นกลางแจ้ง เกมการศึกษา

1. กิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะ

1.1 การเคลื่อนไหวพื้นฐาน เช่น การเดิน วิ่ง กระโดด เขย่ง ฯลฯ

1.2 การเล่นเกมแบบทำทางเคลื่อนไหวต่าง ๆ เช่น เกมแบบทำทาง

ของบุคคลในอาชีพต่าง ๆ เกมแบบทำทางสัตว์ พาหนะ ฯลฯ

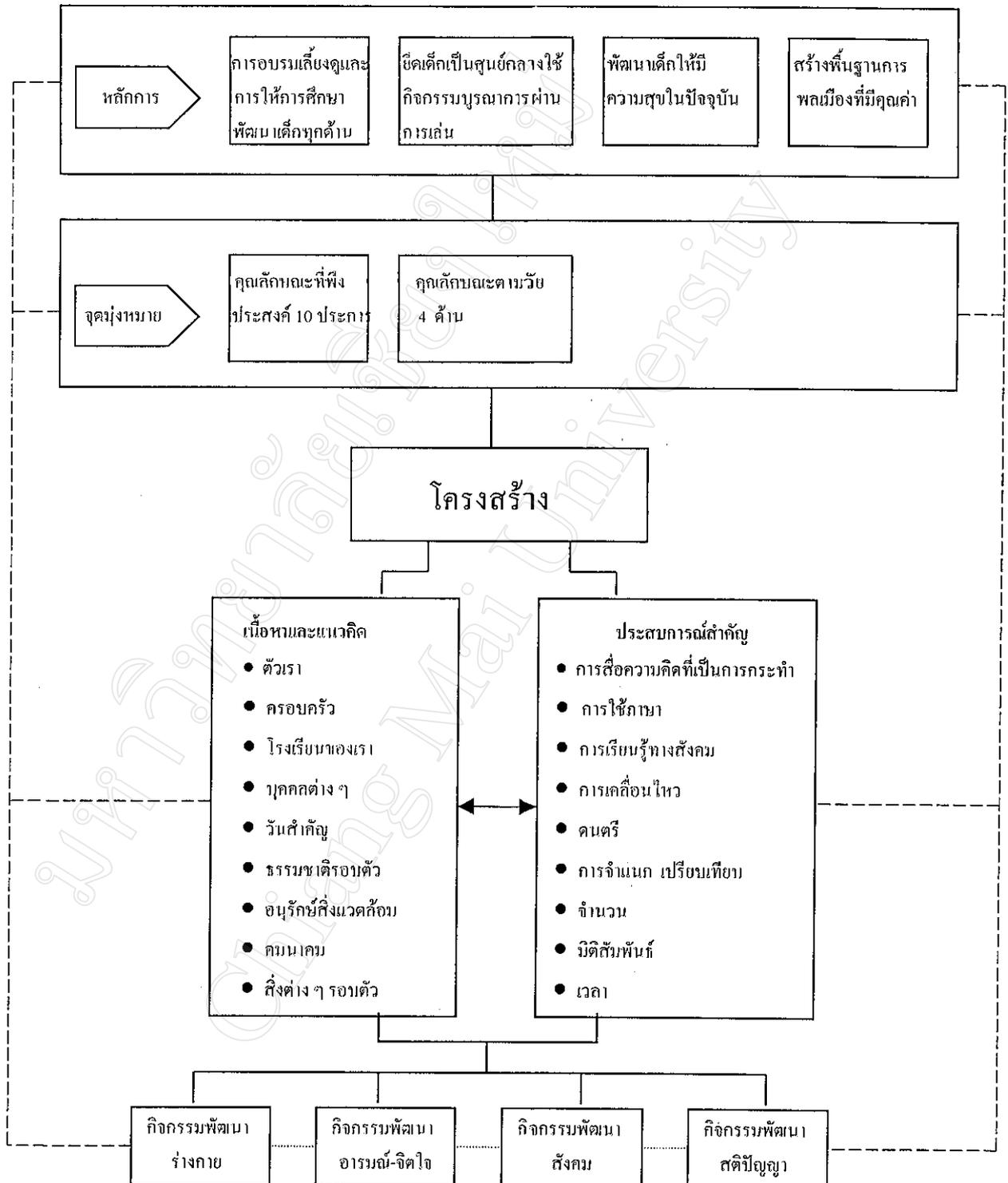
- 1.3 การเคลื่อนไหวตามเสียงเพลงและจังหวะของคนตรี
- 1.4 การทำท่าทางประกอบเพลง
- 1.5 การทำท่ากายบริหาร
- 1.6 การเคลื่อนไหวเชิงสร้างสรรค์อย่างอิสระและ/หรือ โดยใช้อุปกรณ์ประกอบการฝึก เช่น เชือก ริบบิ้น ผ้า กระดาษหนังสือพิมพ์ ห่วงหอย ถูทราย ฯลฯ
- 1.7 การฟังสัญญาณแล้วปฏิบัติตามข้อตกลง
- 1.8 การแสดงท่าทางตามคำบรรยาย เรื่องราว และจินตนาการ
- 1.9 การฝึกความจำ
- 1.10 การฝึกการเป็นผู้นำผู้ตาม
2. กิจกรรมสร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา)
 - 2.1 การวาดภาพและระบายสีด้วยสีเทียน สีน้ำ ฯลฯ
 - 2.2 การเล่นและทดลองเกี่ยวกับสี เช่น เป่าสี หยดสี เทสี ฯลฯ
 - 2.3 การพิมพ์ภาพ
 - 2.4 การปั้น
 - 2.5 การพับ ฉีก ตัดปะ ตาน ม้วน
 - 2.6 การประดิษฐ์ เช่น ประดิษฐ์เศษวัสดุ การร้อย ฯลฯ
3. การเล่นตามมุม
 - 3.1 การเล่นบทบาทสมมติหรือการเล่นเลียนแบบในมุมบ้าน มุมหมอ มุมร้านค้า มุมเสริมสวย มุมเกษตร ฯลฯ
 - 3.2 การอ่านภาพหรือการดูภาพในมุมหนังสือ
 - 3.3 การสังเกตและการทดลองสิ่งของในมุมธรรมชาติหรือมุมวิทยาศาสตร์
 - 3.4 การเล่นบล็อกและเครื่องเล่นสัมผัสในมุมบล็อก
 - 3.5 การเล่นเกมการศึกษา
 - 3.6 การเล่นทราย เล่นน้ำ
4. กิจกรรมในวงกลม
 - 4.1 การสนทนา ซักถามและแสดงข้อคิดเห็น
 - 4.2 การเล่นนิทาน เรื่องราว ข่าวและเหตุการณ์
 - 4.3 การเล่นบทบาทสมมติ

- 4.4 การท่องเที่ยวพักผ่อน ค่ำกลอนหรือร้อยกรอง
- 4.5 การร้องเพลง
- 4.6 การสาธิต
- 4.7 การปฏิบัติการทดลอง
- 4.8 การศึกษานอกสถานที่
5. การเล่นเกมกลางแจ้ง
 - 5.1 การเล่นเกมทราย
 - 5.2 การเล่นเกมน้ำ
 - 5.3 การเล่นเกมในบ้านตุ๊กตา หรือบ้านจำลอง
 - 5.4 การเล่นเกมในมุมข้างไม้
 - 5.5 การเล่นเกมเครื่องเล่นสนาม
 - 5.6 การเล่นเกมเครื่องเล่นสนาม
 - 5.7 การเล่นเกมการละเล่น เช่น การละเล่นพื้นเมือง
 - 5.8 การเล่นเกมอิสระในสนาม
 - 5.9 การเล่นเกมอุปกรณ์กีฬาสำหรับเด็ก เช่น ห่วงยาง ลูกบอล ฯลฯ
 - 5.10 การเล่นเกมเครื่องเล่นประเภทล้อเลื่อน เช่น รถสามล้อ รถลากจูง ฯลฯ
6. เกมการศึกษา
 - 6.1 เกมจับคู่
 - 6.2 เกมต่อภาพให้สมบูรณ์
 - 6.3 เกมวางภาพต่อปลาย (โดมิโน)
 - 6.4 เกมเรียงลำดับ
 - 6.5 เกมจัดหมวดหมู่
 - 6.6 เกมสังเกตรายละเอียดของภาพ (ลอตโต)
 - 6.7 เกมจับคู่แบบตารางสัมพันธ์ (เมตริกเกม)
 - 6.8 เกมพื้นฐานการบวก
 - 6.9 เกมหาความสัมพันธ์ตามลำดับที่กำหนด

กิจกรรมประจำวัน ให้จัดกิจกรรมในแต่ละวันให้ครอบคลุม

1. การพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่
2. การพัฒนากล้ามเนื้อเล็ก
3. การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์
4. การพัฒนาการคิด
5. การส่งเสริมการเลือกและตัดสินใจ
6. การส่งเสริมลักษณะนิสัยและทักษะพื้นฐานในชีวิตประจำวัน

ลักษณะการจัดกิจกรรมดังแผนภูมินี้จะจัดกิจกรรมผ่านการเล่นจะเรียกชื่อแตกต่างกันไป เช่น กิจกรรมเสรี กิจกรรมสร้างสรรค์ กิจกรรมเสริมประสบการณ์ กิจกรรมการเล่นกลางแจ้ง เกมการศึกษา และกิจกรรมเคลื่อนไหวประกอบจังหวะ และมีแนวทางที่สำคัญ คือ การยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง จัดให้สอดคล้องกับวัยความสนใจ ความต้องการ และความแตกต่างระหว่างบุคคลในบรรยากาศที่อบอุ่นเอื้อต่อการเรียนรู้ โดยใช้กิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่นที่หลากหลาย และเปิดโอกาสให้พ่อแม่ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก ซึ่งสอดคล้องกับหลักสูตรก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2540 ซึ่งมีหลักการที่จะมุ่งเน้นให้เด็กได้รับการพัฒนาในทุกด้านทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา และมุ่งเน้นที่จะยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ดังแผนภูมิโครงสร้างหลักสูตรก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2540

แผนภูมิ 4 โครงสร้างหลักสูตรก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2540

(ที่มา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2540, หน้า 19)

การจัดทำหลักสูตรระดับก่อนประถมศึกษาจะต้องมุ่งเน้นที่จะพัฒนาเด็กในทุก ๆ ด้าน โดยการยึดเด็กเป็นศูนย์กลางตามระดับพัฒนาการ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก ซึ่ง กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2540, หน้า 5-7) ได้กำหนดหลักการดังนี้

1. การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม

โดยพิจารณาจากวัยและประสบการณ์ของเด็ก หลักสูตรที่เหมาะสมจะพัฒนาเด็กทุกด้านทั้งทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยอยู่บนพื้นฐานของประสบการณ์เดิมที่เด็กมีอยู่และประสบการณ์ใหม่ที่เด็กจะได้รับต้องมีความหมายกับตัวเด็กเป็นหลักสูตรที่ให้โอกาสทั้งเด็กปกติ เด็กด้อยโอกาสและเด็กพิเศษได้พัฒนา รวมทั้งยอมรับในวัฒนธรรมและภาษาของเด็ก พัฒนาเด็กให้รู้สึกเป็นสุขในปัจจุบัน มิใช่เพียงเพื่อเตรียมเด็กสำหรับอนาคตข้างหน้าเท่านั้น

2. การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก

สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้จะต้องอยู่ในสภาพที่สนองความต้องการ ความสนใจของเด็กทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน ครูจะต้องจัดสภาพแวดล้อมให้เด็กได้อยู่ในที่ที่สะอาด ปลอดภัย อากาศสดชื่น ผ่อนคลาย ไม่เครียด มีโอกาสออกกำลังกายและพักผ่อน มีสื่อวัสดุอุปกรณ์ มีของเล่นที่หลากหลาย เหมาะสมกับวัยให้เด็กมีโอกาสได้เลือกเล่น เรียนรู้เกี่ยวกับตนเอง และโลกที่เด็กอยู่ รวมทั้งพัฒนาการอยู่ร่วมกับคนอื่นในสังคม ดังนั้นสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนจึงเป็นเสมือนหนึ่งสังคมที่มีคุณค่าสำหรับเด็กแต่ละคนจะเรียนรู้ และสะท้อนให้เห็นว่าบุคคลในสังคมเห็นความสำคัญของการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษากับเด็กระดับก่อนประถมศึกษา

3. การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก

ครูผู้สอนมีความสำคัญต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาเด็กอย่างมาก ครูต้องเปลี่ยนบทบาทจากผู้บอกความรู้หรือสั่งให้เด็กทำ มาเป็นผู้อำนวยความสะดวก จัดสภาพแวดล้อม ประสบการณ์และจัดกิจกรรมที่ครูและเด็กมีส่วนร่วมที่จะริเริ่มทั้ง 2 ฝ่าย โดยครูจะเป็นผู้สนับสนุนและเรียนรู้ร่วมกับเด็ก ส่วนเด็กเป็นผู้ลงมือกระทำ เรียนรู้ ค้นพบด้วยตัวเอง ดังนั้นครูจะต้องยอมรับ เห็นคุณค่ารู้จักและเข้าใจเด็กแต่ละคนที่ตนดูแลรับผิดชอบก่อน เพื่อจะได้วางแผนสร้างสภาพแวดล้อมและจัดกิจกรรมที่จะส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ครูต้องรู้จักพัฒนาตนเอง ปรับปรุงใช้เทคนิคการจัดกิจกรรมต่างๆ ให้เหมาะสมกับเด็ก

4. การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก

การประเมินเด็กระดับก่อนประถมศึกษาวิธีที่สังเกตเป็นส่วนใหญ่ ครูจะต้องสังเกตและประเมินทั้งการสอนของตนและพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กว่าได้บรรลุตามจุดประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้หรือไม่ ผลที่ได้จากการสังเกตพัฒนาการ จากข้อมูลเชิงบรรยายจากการรวบรวมผลงาน การแสดงออกในสภาพที่เป็นจริง ข้อมูลจากครอบครัวของเด็ก ตลอดจนการที่เด็กประเมินตนเองหรือผลงาน สามารถบอกได้ว่าเด็กเกิดการเรียนรู้และมีความก้าวหน้าเพียงใด ข้อมูลจากการประเมินพัฒนาการจะช่วยครูในการวางแผนการจัดกิจกรรม ซึ่งให้เห็นความต้องการพิเศษของเด็กแต่ละคน ใช้เป็นข้อมูลในการสื่อสารกับพ่อแม่ผู้ปกครองเด็กและขณะเดียวกันยังใช้ในการประเมินประสิทธิภาพการจัดการศึกษาให้กับเด็กในวัยนี้ได้อีกด้วย

5. ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับครอบครัวของเด็ก

เด็กแต่ละคนมีความแตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากสภาพแวดล้อมที่เด็กเจริญเติบโตขึ้นมา ครูและพ่อแม่ ผู้ปกครองของเด็กจะต้องมีการแลกเปลี่ยนข้อมูล ทำความเข้าใจพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ต้องยอมรับและร่วมมือกันรับผิดชอบ หรือถือเป็นส่วนหน้าที่จะต้องช่วยกันพัฒนาเด็กให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการร่วมกัน ดังนั้นครูจึงมิใช่จะแลกเปลี่ยนความรู้กับพ่อแม่ ผู้ปกครองเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กเท่านั้น แต่จะต้องให้พ่อแม่ ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการพัฒนาด้วย ทั้งนี้ได้หมายความว่าให้พ่อแม่ ผู้ปกครองเป็นผู้กำหนดเนื้อหาหลักสูตรตามความต้องการโดยไม่คำนึงถึงหลักสูตรที่เหมาะสมกับวัยเด็ก

หลักสูตรสำหรับเด็กอายุ 3-6 ปี

หลักสูตรสำหรับเด็กอายุ 3-6 ปี จัดขึ้นโดยอาศัยแนวการจัดประสบการณ์ระดับชั้นอนุบาล และหลักสูตรก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2540 กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2540, หน้า 12-13) ได้กำหนดจุดมุ่งหมายที่จะพัฒนาเด็กทั้ง 4 ด้านให้เหมาะสมกับวัย โดยมีสาระสำคัญดังนี้

หลักการ เป็นการจัดโดยยึดหลักการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาแก่เด็กอายุ 3-6 ปีทุกคน ทั้งเด็กปกติ เด็กด้อยโอกาสและเด็กพิเศษ เพื่อให้เด็กพัฒนาทั้งทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ผ่านกิจกรรมการเล่นที่เหมาะสมกับวัย และความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาและเป็นการร่วมมือกันระหว่างบ้าน สถานศึกษา และชุมชน

จุดมุ่งหมาย มุ่งให้เด็กมีพัฒนาการที่เหมาะสมกับวัย และความแตกต่างของแต่ละบุคคล ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยแบ่งออกเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ 10 ประการ ดังนี้

1. มีสุขภาพดี เจริญเติบโตตามวัยและมีพฤติกรรมอนามัยที่เหมาะสม
2. ใช้กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กได้อย่างคล่องแคล่วและประสานสัมพันธ์กัน
3. ร่าเริง แจ่มใส มีความสุข และความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น
4. มีคุณธรรมและจริยธรรม มีวินัยในตนเอง และมีความรับผิดชอบ
5. ช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสมกับสภาพและวัย
6. อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมในระบบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข
7. รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมในท้องถิ่น และความเป็นไทย
8. ใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย
9. มีความสามารถในการคิด การแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัย และมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ
10. มีจินตนาการและความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

การจัดชั้นหรือกลุ่มเด็ก ให้ยึดอายุเป็นหลัก และอาจเรียกชื่อแตกต่างกันไปตามหน่วยงานที่รับผิดชอบดูแล เช่น กลุ่มเด็กที่มีอายุ 3-4 ปี อาจเรียกชื่อ อนุบาล 1 กลุ่มเด็กที่มีอายุ 4-5 ปี อาจเรียกชื่อ อนุบาล 2 กลุ่มเด็กที่มีอายุ 5-6 ปี อาจเรียกชื่อ อนุบาล 3 หรือเด็กเล็ก ฯลฯ

ระยะเวลาเรียน ใช้เวลาในการจัดประสบการณ์ให้กับเด็ก 1-3 ปีการศึกษา โดยประมาณทั้งนี้ขึ้นอยู่กับอายุของเด็กที่เริ่มเข้ารับการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษา

แนวการจัดประสบการณ์ กำหนดแนวทางสำคัญในการจัดประสบการณ์คือ ยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง จัดให้สอดคล้องเหมาะสมกับวัย ความสนใจ ความต้องการ และความแตกต่างระหว่างบุคคล ในบรรยากาศที่อบอุ่นเอื้อต่อการเรียนรู้ โดยใช้กิจกรรมในรูปแบบบูรณาการผ่านการเล่นอย่างหลากหลาย เป็นประสบการณ์ตรงที่让孩子มีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับวัตถุ สิ่งของ เด็ก และผู้ใหญ่ สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม วัฒนธรรมท้องถิ่น รวมทั้งเปิดโอกาสให้พ่อแม่ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก

การจัดตารางกิจกรรมประจำวัน จะต้องมีส่วนเวลาในการพัฒนาเด็กในแต่ละวันเพื่อให้เกิดความเหมาะสม ดังตาราง 1

ตาราง 1 กิจกรรมประจำวัน

การพัฒนา	อายุ 3-4 ปี ชั่วโมง/วัน	อายุ 4-5 ปี ชั่วโมง/วัน	อายุ 5-6 ปี ชั่วโมง/วัน
1. การพัฒนาทักษะพื้นฐานในชีวิตประจำวัน (รวมทั้งการช่วยตนเองในการแต่งกาย การรับประทานอาหารสุขอนามัยและการนอนพักผ่อน)	3	$2\frac{1}{2}$	$2\frac{1}{4}$
2. การเล่นเกมเสรี	1	1	1
3. การแสดงความรู้สึกผ่านวัสดุ	1	1	1
4. กิจกรรมด้านสังคม	$\frac{1}{2}$	$\frac{3}{4}$	1
5. กิจกรรมพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่	$\frac{3}{4}$	$\frac{3}{4}$	$\frac{3}{4}$
6. กิจกรรมที่มีครูเป็นผู้สอน	$\frac{3}{4}$	1	1
เวลาโดยประมาณ	7	7	7

ที่มา : กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2540, หน้า 17)

กิจกรรมการพัฒนาเด็กแต่ละวันที่เสนอแนะข้างต้นนี้ ได้จัดให้ครอบคลุมกิจกรรมประจำวันที่ได้กล่าวไว้ ดังนี้

1. การพัฒนาทักษะพื้นฐานในชีวิตประจำวัน เป็นเรื่องของการฝึกให้เด็กได้ใช้ทักษะเกี่ยวกับการช่วยเหลือตนเอง และฝึกให้เด็กมีลักษณะนิสัยที่ดีงาม
2. การเล่นเกมเสรี เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เด็กมีโอกาสได้เลือกและตัดสินใจได้พัฒนาการคิดและการที่เด็กได้เล่นจะเป็นการพัฒนาพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็ก
3. การแสดงความรู้สึกผ่านวัสดุ เป็นการส่งเสริมให้เด็กได้พัฒนาการคิดและความคิดสร้างสรรค์ เช่น ศิลปะ กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะเชิงสร้างสรรค์

4. กิจกรรมด้านสังคม เป็นกิจกรรมที่ให้เด็กได้ปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ เลือกตัดสินใจ และเป็นการสร้างลักษณะนิสัยที่ดีให้กับเด็ก

5. กิจกรรมพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ เป็นกิจกรรมที่พัฒนาความแข็งแรงของกล้ามเนื้อใหญ่ การเคลื่อนไหว และการใช้วัยวะต่าง ๆ

6. กิจกรรมที่มีครูเป็นผู้สอน เป็นกิจกรรมที่พัฒนาการคิด สติปัญญา ที่ครูต้องการให้เด็กเกิดตามวัย

สัดส่วนของเวลาในแต่ละวันที่เสนอแนะไว้สามารถปรับและยืดหยุ่นได้ ขึ้นอยู่กับผู้สอนและสภาพการณ์ โดยยึดหลักการจัดตารางกิจกรรมประจำวันประกอบ จัดให้มีความสมดุลคือ มีทั้งกิจกรรมภายในและภายนอกห้องเรียน กิจกรรมที่เป็นรายบุคคล กลุ่มเล็ก กลุ่มใหญ่ กิจกรรมที่ใช้กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็ก กิจกรรมที่สงบและเคลื่อนไหว กิจกรรมที่เด็กเป็นผู้ริเริ่มและครูเป็นผู้ริเริ่ม ทั้งนี้ควรจัดให้ครอบคลุมกิจกรรมประเภทต่าง ๆ ที่ระบุไว้ข้างต้น

เนื้อหา เนื้อหาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมได้กำหนดไว้ 2 ส่วน คือ

ส่วนที่เป็นประสบการณ์สำคัญเด็กทุกคนควรได้รับ เพราะจะช่วยให้พัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา เด็กได้มีโอกาสได้ปฏิสัมพันธ์กับสื่อ วัสดุสิ่งของกับเพื่อน และบุคคลอื่น ๆ ประสบการณ์สำคัญ มี 9 ประการคือ การสื่อความคิดที่เป็นการกระทำการใช้ภาษา การเรียนรู้ทางสังคม การเคลื่อนไหว ดนตรี การจำแนก และเปรียบเทียบ จำนวน มิติสัมพันธ์และเวลา

ส่วนที่เป็นเนื้อหาและแนวคิด มี 9 หัวข้อ คือ ตัวเรา ครอบครัว โรงเรียนของเรา บุคคลต่าง ๆ วันสำคัญ ธรรมชาติรอบตัว การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การคมนาคม และการสื่อสาร สิ่งต่าง ๆ รอบตัวเรา แต่ละหัวข้อจะมีแนวคิดที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับเด็กหลังจากทำกิจกรรมหลากหลายแล้ว

การประเมินพัฒนาการ กำหนดให้ใช้วิธีการสังเกตพฤติกรรมของเด็กเป็นรายบุคคล ขณะทำกิจกรรมต่าง ๆ ในแต่ละวัน และมีการรวบรวมผลงานความก้าวหน้าของเด็กเป็นรายบุคคล รวมทั้งข้อมูลเกี่ยวกับการเจริญเติบโต น้ำหนัก ส่วนสูง และสุขภาพของเด็กและนำผลที่ได้มาวางแผนปรับปรุงการจัดประสบการณ์และกิจกรรมเพื่อพัฒนาเด็กให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

การจะจัดกิจกรรมเพื่อให้เหมาะสมกับวัยก่อนประถมศึกษา นั้นจะต้องคำนึงถึงแนวการจัดประสบการณ์ หลักสูตร นอกจากนี้ยังต้องคำนึงถึงพัฒนาการตามวัย ศักยภาพ และความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อที่จะจัดกิจกรรมได้หลากหลายและเอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กวัยนี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การสอนโดยเน้นเด็กเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้

การสอนโดยเน้นเด็กเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ หมายถึง การคำนึงถึงความแตกต่างตามแต่ศักยภาพของแต่ละบุคคล นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ได้ทดลองทำกิจกรรมด้วยตนเอง เพื่อที่นักเรียนสามารถจะจดจำและนำไปใช้ได้ ทั้งนี้ต้องมีองค์ประกอบหลายประการ เช่น การกำหนดแนวทางกิจกรรม การจัดกิจกรรมตามตารางประจำวัน บทบาทครู ความรู้ความเข้าใจของครู เพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2540, หน้า 80-82) ได้ให้แนวการจัดกิจกรรม ดังนี้

1. จัดกิจกรรมในรูปแบบบูรณาการ โดยคำนึงถึงพัฒนาการทุกด้าน
2. จัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับจิตวิทยาพัฒนาการเพื่อสนองต่อความต้องการและความสามารถในการเรียนรู้ของเด็ก
3. จัดกิจกรรมการเล่นที่หลากหลายให้เด็กมีโอกาสได้เลือกเล่นตามความสนใจ
4. จัดกิจกรรมยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง โดยคำนึงถึงความสนใจ ความต้องการ ความแตกต่างของเด็กแต่ละคน
5. จัดกิจกรรมที่มีความสมดุล มีทั้งกิจกรรมที่เด็กริเริ่มและครูริเริ่ม ใช้กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็ก ในห้องเรียนและนอกห้องเรียน เคลื่อนไหว และสงบ
6. จัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม วัฒนธรรมในห้องถิ่น และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้
7. จัดกิจกรรมให้เด็กมีจิตสำนึกในความรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อส่วนรวม รักธรรมชาติและรักท้องถิ่น
8. ให้เด็กมีนิสัยรักการทำงาน มีส่วนร่วมในการวางแผน ลงมือปฏิบัติ และบอกผลการปฏิบัติกิจกรรมของตนเองและผู้อื่นได้
9. จัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน ให้มีมุมเล่นหรือมุมประสบการณ์หรือศูนย์กลางเรียนต่าง ๆ ให้เด็กมีโอกาสเล่นร่วมกับผู้อื่น

10. จัดสภาพแวดล้อมและสร้างบรรยากาศให้มีความอบอุ่นเป็นกันเอง ทำให้เด็กมีความสุขในการร่วมกิจกรรม

องค์ประกอบสำคัญในการจัดกิจกรรม

การจัดกิจกรรมที่เป็นหัวใจสำคัญก่อให้เกิดทักษะการเรียนรู้ เป็นประสบการณ์การเรียนรู้โดยการปฏิบัติ มีองค์ประกอบดังนี้

1. Materials วัสดุอุปกรณ์
2. Manipulation การได้จับต้อง สัมผัสกระทำกับสื่อวัสดุเครื่องเล่น
3. Choices การให้เด็กมีโอกาสเลือกทำกิจกรรมสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง
4. Words การให้เด็กมีโอกาสที่จะบอกเล่า รายงานถึงสิ่งที่เขาต้องการทำและกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับเพื่อน ๆ และครู
5. Support การให้เด็กได้รับความช่วยเหลือสนับสนุนจากครู ครูต้องใช้เทคนิคกระบวนการอันหลากหลาย เพื่อสนับสนุนให้เด็กทำกิจกรรม มีความพยายามทำกิจกรรม ไร้ให้เสี่ยงทดลองทำกิจกรรมที่ท้าทายความสามารถของเด็ก

การจัดสภาพห้องเรียน

การจัดสภาพห้องเรียนเพื่อส่งเสริมให้การจัดกิจกรรมที่เน้นเด็กเป็นศูนย์กลาง บรรลุเป้าหมาย ครูควรจัดเตรียมดังนี้

1. จัดมุมประสบการณ์ไว้เป็นสัดส่วนอย่างน้อย 5 มุม
2. วัสดุอุปกรณ์เครื่องเล่นในมุมน่าสนใจอย่างหลากหลาย
3. จัดเก็บอุปกรณ์เครื่องเล่นอย่างมีระบบ
4. วัสดุอุปกรณ์ให้เด็กหยิบใช้และเก็บเข้าที่ได้ง่าย มีภาชนะเก็บใส่ มีป้ายสัญลักษณ์กำกับให้เด็กรู้ที่เก็บ และจัดเก็บด้วยตนเอง

การกำหนดตารางกิจกรรมประจำวัน

1. กำหนดตารางกิจกรรมประจำวัน
2. จัดกิจกรรมประจำวันสม่ำเสมอ
3. มีลำดับแผนงานของแต่ละกิจกรรม มีการวางแผน ปฏิบัติ ทบทวน ในแต่ละวัน
4. การจัดกิจกรรมมีทั้งกลุ่มใหญ่ กลุ่มย่อย และรายบุคคล
5. กิจกรรมแต่ละกิจกรรมควรมีความสมดุลทั้งกิจกรรมเด็กและกิจกรรมครู

การปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน

1. ครูควรสนับสนุนเพิ่มเติมเสริมต่อการเรียนรู้ของเด็กด้วย ท่าที วาจาการพูดที่ ชี้แนะ กระตุ้น เร้า ทำท่ายให้คิดให้กระทำ ฯลฯ
2. ครูควรมีส่วนร่วมกับเด็กขณะดำเนินกิจกรรมและควบคุมการดำเนิน กิจกรรม (ไม่บังคับ กำกับ จนเด็กเกิดความคับข้องใจ)
3. ครูควรสร้างสภาพแวดล้อมทางสังคมในห้องเรียนในเชิงสร้างสรรค์ ให้บรรยากาศการเรียนรู้เป็นไปอย่างราบรื่น เด็กมีความสุข สนุกสนาน
4. ครูควรสนับสนุนให้เด็กมีแรงจูงใจที่เกิดขึ้นภายในตัวเด็กเอง ต้องการสนใจ เรียนรู้ ใฝ่รู้ด้วยตัวของเด็กเอง

การประเมินผล

1. ครูควรรวบรวมและบันทึกเหตุการณ์ประจำวันต่างๆ ที่เกี่ยวกับความก้าวหน้า ของเด็ก
2. เก็บตัวอย่างผลงาน/ชิ้นงานรวบรวมใส่ในแฟ้มสะสมงาน
3. ประเมินผลความก้าวหน้าของเด็กเป็นรายบุคคล กลุ่มย่อย กลุ่มใหญ่ โดยใช้ ประสิทธิภาพหลัก เนื้อหา สาระของแนวการจัดประสบการณ์ (หลักสูตร)
4. นำผลการประเมินความก้าวหน้าของพัฒนาการเด็กมาวิเคราะห์เพื่อวางแผน การจัดกิจกรรมประจำวันของครู

การจัดกิจกรรมดังกล่าวมานี้ครูผู้สอนต้องประมวลความรู้จากแนวคิด หลักการ จากแนวการจัดประสบการณ์ (หลักสูตร) มาเตรียมวางแผนการจัดประสบการณ์ กิจกรรม พัฒนาเด็ก โดยยึดทฤษฎี หลักการเรียนรู้ ที่ศึกษามาเป็นกรอบการวางแผนการจัดกิจกรรม ให้เหมาะสม สอดคล้องกับตัวเด็ก ดังตัวอย่างแนวการจัดประสบการณ์ (หลักสูตร) แผน การจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้โดยจะนำเสนอกรอบโครงสร้าง เรื่องที่เด็กต้องการเรียนรู้ เนื้อหา สาระ จุดประสงค์ กิจกรรม สื่อ การประเมินผล ให้เป็น ตัวอย่างเพื่อครูได้ศึกษา ทดลอง และวางแผนการจัดประสบการณ์ร่วมกับเด็กตามโครงสร้าง เนื้อหา แนวคิด ประสบการณ์ ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรระดับก่อนประถมศึกษา

การวางแผนการสอน

ขั้นตอนการเขียนแผนการสอน

1. ศึกษาหลักสูตร
2. ศึกษาคู่มือการใช้หลักสูตร
3. ศึกษาตัวอย่างการสอนและเครื่องมือต่าง ๆ
4. จัดทำแผนการสอน

วีณา วโรตมะวิชญ (2535, หน้า 91-106) ได้กล่าวถึง การจัดทำแผนการสอนไว้ว่าเป็นแบบฟอร์ม สำหรับครูทุกคนแล้วไม่มีแบบฟอร์มการทำแผนการสอนใดที่ดีที่สุด ครูสามารถที่จะเลือกตามความพอใจ และประโยชน์ใช้สอยของตนเองโดยอาจจะดูจากแบบฟอร์มที่ได้ไว้ในส่วนนี้ซึ่งจะมีตั้งแต่บทเรียนที่เป็นการบรรยายไปจนถึงบทเรียนมีลักษณะเป็นพฤติกรรม ในการที่เลือกแบบฟอร์มไหนนั้นครูจะต้องระลึกอยู่เสมอถึง

1. เนื้อหาวิชาที่ต้องสอน
2. วิธีการที่จะใช้
3. ความสนใจและความสามารถของนักเรียนที่จะเรียน ถ้าครูมี 3 ประการดังกล่าวข้างต้น จะทำให้

ข้างต้น จะทำให้

3.1 แผนการสอนช่วยให้ทำตามวัตถุประสงค์และมีเหตุผลสำหรับแผนการสอนประจำวัน

3.2 แผนการสอนจะช่วยให้นักเรียนเข้าใจเรื่องได้ดีขึ้น การเตรียมการสอนจะช่วยให้มีสิ่งเหล่านี้ไว้พร้อม

3.3 ถ้าการยกตัวอย่างช่วยให้ นักเรียนเข้าใจเรื่องได้ดีขึ้นการเตรียมการสอนจะช่วยให้มีสิ่งเหล่านี้ไว้พร้อม

3.4 ถ้าจำเป็นต้องใช้วัสดุ หรือสื่อการสอนบางอย่าง (เช่น โทรทัศน์ เครื่องเล่นเทป เครื่องฉายวิดีโอ เป็นต้น)

3.5 ถ้าตั้งใจให้การบ้านนักเรียน การเขียนไว้ในแผนการสอนเป็นการช่วยให้ทำดั่งตั้งใจ

3.6 แผนการสอนช่วยให้มองเห็นว่า ได้ใช้วิธีสอนแตกต่างกัน สำหรับบทเรียนต่าง ๆ หรือไม่

3.7 วางแผนระยะยาวในการสอนวิชานั้น

3.8 วางแผนการสอนเป็นหน่วยได้

นอกจากนั้นในแผนการสอนอาจจะบรรจุสิ่งเหล่านี้เพิ่มเติมไปได้อีก คือ

1. เตรียมวิธีการหรือการแก้ไข ความยุ่งยากหรือปัญหาในการเรียนรู้ เลือกวิธีที่ง่ายต่อการใช้ในแต่ละบท
2. เตรียมการตรวจสอบความเข้าใจและการให้ผลย้อนกลับเตรียมคำถามคำตอบสำหรับการทดสอบสั้น ๆ
3. ตัดสินใจว่าแบบฝึกหัดใดจะทำในห้องและชุดใดให้เป็นการบ้าน

ลำดับขั้นตอนในการทำแผนการสอน

1. พิจารณาก่อนว่าจุดประสงค์ใดที่ต้องการจะปลูกฝังในตัวผู้เรียน เมื่อได้จุดประสงค์แล้ว ให้พิจารณาต่อไปว่าผู้เรียนที่บรรลุตามจุดประสงค์จะแสดงออกให้สามารถสังเกตพฤติกรรมได้ อย่างไรจะตรวจสอบประเมินได้อย่างไร ดังนั้นจึงควรเป็นจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมและจุดประสงค์จะต้องเรียงตามลำดับขั้นการเรียนรู้ และแผนการสอนทุกแผนจะต้องเรียงลำดับขั้นให้เป็นไปตามลำดับขั้นการเรียนรู้ด้วย
2. พิจารณาความสามารถพื้นฐานของจุดประสงค์ในแต่ละแผนการสอนเพื่อใช้ในการประเมินผลก่อนเรียน ถ้านักเรียนคนใดยังขาดความสามารถพื้นฐานจะต้องจัดสอนซ่อมเสริม
3. วิเคราะห์เนื้อหา เป็นการจัดลำดับโครงสร้างและรายละเอียดของเนื้อหาจากหัวเรื่องที่กำหนด ลักษณะเนื้อหาที่ต้องการนั้น จะต้องสอดคล้องสัมพันธ์กับจุดประสงค์เหมาะสมกับความสนใจของผู้เรียน
4. พิจารณารูปแบบการสอนและกิจกรรมที่จะทำให้ผู้เรียนบรรลุตามจุดประสงค์ ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลว่านักเรียนแต่ละคนจะแตกต่างในเรื่องความถนัด ความสามารถ ความรู้ ทักษะ ทศนคติ บุคลิกภาพ รูปแบบการเรียนรู้ อายุและประสบการณ์ ดังนั้นผู้สอนจะต้องพิจารณาทั้งรูปแบบการเรียนรู้ (Learning Style) และรูปแบบการสอน (Teaching Style)
5. พิจารณาระยะเวลาที่จะใช้ในแผนการสอน ระยะเวลาที่กำหนดไว้จะต้องคำนึงถึงองค์ประกอบต่าง ๆ เช่น ระดับของจุดประสงค์ ชนิดของจุดประสงค์ จำนวนกิจกรรมที่ใช้ ความยากง่ายของเนื้อหา ปริมาณเนื้อหา

6. พิจารณาวิธีการประเมินผล

6.1 แยกแยะก่อนว่าจุดประสงค์ที่กำหนดในแผนการสอนเป็นจุดประสงค์ด้านใด

6.2 กำหนดเกณฑ์การผ่านในแต่ละจุดประสงค์ นักเรียนจะต้องปฏิบัติถึงระดับใดหรือได้เท่าไรจึงยอมรับว่านักเรียนมีความรู้ความสามารถตามจุดประสงค์นั้นแล้ว หรือยอมให้ผ่านจุดประสงค์นั้นแล้ว

6.3 เลือกเครื่องมือวัดให้ตรงตามจุดประสงค์ กล่าวคือ ถ้าเป็นจุดประสงค์ทางด้านความรู้ ความคิด (Cognitive Domain) ให้ใช้แบบสอบถามปรนัยหรืออัตนัยก็ได้ คำนี้ถึงจุดมุ่งหมายของการวัดพฤติกรรมนั้น ถ้าเป็นจุดประสงค์ทางด้านปฏิบัติ (Psychomotor Domain) ให้ประเมินโดยการสังเกต ให้ดูทั้งผลงานและวิธีการแต่การจะสังเกตได้ดีนั้นก็ควรจะมีเครื่องมือประกอบการสังเกตเครื่องมือที่ควรนำมา ได้แก่ แบบสำรวจรายการหรือแบบจัดอันดับคุณภาพการวัดพฤติกรรมทางด้านปฏิบัติโดยวิธีการใช้แบบทดสอบนั้นถือเป็นการวัดโดยทางอ้อม ดังนั้นจึงควรใช้วิธีการให้นักเรียนได้ลงปฏิบัติ ถ้าเป็นจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมทางด้านความรู้สึก (Affective Domain) ซึ่งจุดประสงค์ทางด้านนี้มีเจตนาที่จะปรับปรุงแก้ไข หรือเปลี่ยนพฤติกรรมนักเรียน จากการที่นักเรียนไม่ชอบ ไม่สนใจให้เป็นชอบและสนใจ ดังนั้นจึงต้องพยายามตรวจสอบโดยสม่ำเสมอและทำเป็นระยะ ๆ สำหรับเครื่องมือที่จะใช้ในการตรวจสอบ ได้แก่ การให้เขียนรายงาน การสัมภาษณ์ การสังเกต สังคมมิติ แบบทดสอบต่าง ๆ หรือใช้สเกลต่าง ๆ เช่น Likert Scale, Semantic Differential Scale เป็นต้น

6.4 สร้างเครื่องมือวัดในแต่ละจุดประสงค์ เพื่อที่ครูจะได้้นำแผนการสอนไปใช้ได้ทันที โดยไม่ต้องมาเสียเวลาสร้างใหม่ เครื่องมือวัดที่ควรสร้าง ได้แก่

6.4.1 เครื่องมือวัดตามจุดประสงค์ก่อนเรียน

6.4.2 เครื่องมือตามจุดประสงค์ที่ใช้ประเมินเมื่อจบแผนการสอนรวมทั้งเครื่องมือที่จะใช้สำหรับประเมินภายในหลังการสอนซ่อมเสริมในกรณีที่ประเมินแล้วนักเรียนไม่ผ่านจุดประสงค์เครื่องมือวัดที่ครอบคลุมทุกจุดประสงค์หรือจุดประสงค์ที่สำคัญ สำหรับการประเมินผลรวบยอด ซึ่งคงต้องมีชุดสำหรับให้นักเรียนสอบแก้ตัวรวมอยู่ด้วย

6.5 ควรจะได้การวิเคราะห์คุณภาพแต่ละข้อ ในระบบ Criterion-Referenced

7. ความรู้เพิ่มเติมและแหล่งค้นคว้าการเขียนการสอนแผนการสอนที่สมบูรณ์ ถ้าสามารถเพิ่มเติมความรู้ ให้กับผู้สอนนอกเหนือ ไปจากแบบเรียนที่นักเรียนมี ก็จะเป็น การสะดวกสำหรับผู้สอนที่ไม่ต้องค้นคว้าเพิ่มเติม

แนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ

ประวัติความเป็นมาของแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ

Cornell & Blankenships (อ้างใน จริญญาภรณ์ สกฤตพรหมณ์, 2539, หน้า 14) กล่าวถึงความเป็นมาของแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติไว้ในหนังสือ Whole Language = Whole Learning ว่ามีจุดเริ่มต้นมาจากการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษาวิธีการที่เด็กทารก เรียนรู้ภาษาในชีวิตจริง โดยไม่มีสื่อหรือสิ่งแวดล้อมทางการเขียนและอ่านที่ยุ่งยาก

Goodman (อ้างใน จริญญาภรณ์ สกฤตพรหมณ์, 2539, หน้า 14-15) กล่าวถึงความ เป็นมาและความหมายของแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ ตลอดจนอิทธิพลจากความรู้ ในสาขาต่าง ๆ ที่มีผลต่อแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ ไว้ในบทความเรื่อง “Root Whole Language Movement” ซึ่งตีพิมพ์ลงใน The Elementary School Journal ในปี 1983 ว่าเป็น ศตวรรษที่ 16 เป็นยุคเริ่มแรกที่มีการใช้คำว่า “Whole Language” หรือแนวการสอนภาษา แบบธรรมชาติ โดยเริ่มต้นจากแนวความคิดของ John Dewey และ Yetta Goodman กล่าว ว่าแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ (Whole Language Approach) เกิดจากการเคลื่อนไหว ของกลุ่มครู ผู้บริหาร นักการศึกษา และนักวิจัยหลายกลุ่ม ซึ่งเข้าร่วมเป็นเครือข่ายเพื่อ ศึกษาและอภิปรายกลุ่ม ตั้งคำถามศึกษาวิจัย เขียนบทความแล้วนำมาสู่การสรุปเป็นความ คิดรวบยอด และคำจำกัดความ

การใช้คำว่า “แนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ (Whole Language)” มาจากครู ซึ่งตระหนักถึงความรู้อย่างต่าง ๆ ที่อยู่รอบ ๆ ตัว ที่ทำให้เด็กพัฒนาการทางภาษาพูดและภาษา เขียน ตลอดจนกระบวนการอ่านและกระบวนการเขียน Goodman กล่าวว่า การวิจัยมีอิทธิพล มาจากการศึกษาบทความและการค้นหาคำความรู้ในการสอนอ่าน ซึ่งทำให้ครูตระหนักว่า เด็กต้องการที่จะใช้ภาษาในการแก้ปัญหาที่มีความสำคัญและมีความหมายต่อชีวิตประจำวัน ของเด็กเพื่อเพิ่มพูนการเรียนรู้ของตน ในขณะที่เด็กก็ตระหนักว่าตนเองต้องเปลี่ยน “มุมมอง” ในการเรียนรู้ภาษาของเด็กและบทบาทในการสอนภาษาให้แก่เด็ก

ปี 1977 Harste และ Burket อธิบายถึงวิธีการที่ครูพัฒนามุมมองทางทฤษฎีในกระบวนการอ่าน และเรียกมุมมองนั้นว่า มุมมองของการอ่านตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ

ปี 1977 Watson และคณะ จากโคลัมเบีย และมิสซูรี ร่วมกันก่อตั้งกลุ่มสนับสนุน (Suppott Group) กลุ่มแรกโดยใช้ชื่อว่า Teachers Applying Whole Language (TAWL)

ปี 1979 Kenneth Goodman และ Yetta Goodman ได้ร่วมการเขียนบทความเรื่อง "หลักสูตรการอ่านที่ยึดความเข้าใจตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติเป็นศูนย์กลาง"

ปี 1980 Cochran, Bushanan และกลุ่มสนับสนุนครูในเมืองวินนิเปกประเทศแคนาดา (CEL) เริ่มจัดการอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ โดยการใช้คำนิยามในระยะแรก และไม่เรียกว่า ระบบความเชื่อใหม่ หรือความเคลื่อนไหว แต่จะเป็นการพูดถึงความคิดใหม่ ๆ เกี่ยวกับภาษา ครูและผู้เรียน และการนำไปใช้

จากที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ Goodman สรุปว่า ไม่ใช่เรื่องสำคัญที่จะระบุว่าใครใช้คำนี้เป็นคนแรกหรือกลุ่มแรก สิ่งที่สำคัญคือ การเคลื่อนไหวของแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติมีอิทธิพลต่อวิชาครู การวิจัย และโปรแกรมของแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ มีการให้การศึกษาแก่ครูอย่างไร ตลอดจนเกิดผลดีต่อการเปลี่ยนแปลงธรรมชาติในการสอนและการเรียนรู้เด็กในห้องเรียนที่ใช้แนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติอย่างไร

ทฤษฎีและหลักการที่เกี่ยวข้องกับการสอนภาษาแบบธรรมชาติ

แนวการสอนแบบธรรมชาติ (Whole Language Approach) มีทฤษฎีพื้นฐานมาจากทฤษฎีที่ว่าด้วยธรรมชาติของภาษา และทฤษฎีที่ว่าด้วยธรรมชาติการเรียนรู้การอ่านเขียนในระบบภาษาดังนี้ บุษบง ตันติวงศ์ (อ้างใน ภาวิณี แสนทวีสุข, 2537, หน้า 12-14)

1. ทฤษฎีที่ว่าด้วยระบบของภาษา ประกอบด้วย 3 ระบบ คือ ระบบความหมาย ระบบไวยากรณ์และระบบเสียง ทฤษฎีนี้เชื่อว่าความหมายเป็นหัวใจของภาษา ส่วนไวยากรณ์และเสียงเป็นเพียงส่วนประกอบสถานการณ์กำหนดคำ ซึ่งกำหนดความหมายในการสื่อสาร เด็กจะไม่พยายามอ่านและเขียนด้วยการสะกดคำไปทีละตัว แต่จะคิดคำที่สื่อความหมายได้เหมาะสมที่สุดในสถานการณ์นั้น ด้วยเหตุนี้เด็กจึงไม่จำเป็นต้องรู้จักเสียงของตัวอักษรก่อนที่จะสามารถสื่อความหมายโดยการอ่านเขียน

2. ทฤษฎีว่าด้วยภาษาความคิดและสัญลักษณ์สื่อสาร ทฤษฎีเชื่อว่าภาษาเป็นสัญลักษณ์ที่ไม่สามารถสื่อสารความหมายทุกเรื่องได้อย่างมีประสิทธิภาพ การสื่อความหมายจึงจำเป็นต้องใช้สัญลักษณ์เพื่อสื่อความหมายและถ่ายทอดประสบการณ์ต่าง ๆ หลายรูปแบบ ด้วยเหตุนี้การจัดประสบการณ์การเรียนการสอนด้านภาษาตามแนวความเชื่อของทฤษฎีนี้จึงรวมเอาศิลปะดนตรีและละคร เป็นส่วนสำคัญของการเรียนการสอน ถ้าเด็กไม่สามารถเข้าใจเรื่องราวจากภาษาได้ครบถ้วน เขาก็จะสามารถคาดคะเนเรื่องราวจากท่าทางภาพประกอบหรือดนตรีที่เข้ากับเหตุการณ์สำคัญของเรื่องได้

3. ทฤษฎีว่าด้วยการพัฒนาการตามธรรมชาติของการเรียนรู้หนังสือ ทฤษฎีนี้เชื่อว่าทุกคนต้องสะสมประสบการณ์ทางภาษาไว้เป็นข้อมูลสำหรับใช้ต่อไป ความก้าวหน้าในการใช้ภาษาไม่ว่าในด้านใดต้องอาศัยองค์ประกอบทางภาษาหลายด้าน เช่น ความก้าวหน้าในการอ่าน เกิดจากการได้ฟังคำสั่ง และนิทาน การได้พูดคุยกับเพื่อนและการได้พยายามเขียนถ่ายทอดประสบการณ์เนื่องจากการอ่านการเขียนเป็นกิจกรรมที่ต้องสื่อความหมายกับผู้อื่น การพูดคุยกับครูและเพื่อนเกี่ยวกับเรื่องที่อ่านและเขียน จะช่วยให้เด็กเห็นการคาดคะเนลักษณะต่าง ๆ ตามความคิดของผู้อื่น ซึ่งจะช่วยให้เขาเข้าใจความหมายของเรื่องมากขึ้น การคาดคะเนซึ่งเป็นประสบการณ์จากการอ่านจะช่วยในการสื่อความหมายเมื่อเด็กเขียนการสื่อความหมาย ซึ่งเป็นประสบการณ์จากการเขียนจะช่วยในการคาดคะเนเมื่อเด็กอ่านการอ่านและเขียนเป็นระบบที่ต้องพึ่งพาซึ่งกันและกัน

จากกรอบความคิดของทฤษฎีดังกล่าว แนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติตั้งอยู่บนแนวความคิดดังต่อไปนี้ Moss and Noden (อ้างใน สุภัทรา คงเรือง, 2539, หน้า 12)

1. ภาษาของเด็กเป็นพื้นฐานในการสอนภาษาให้แก่เด็ก
2. ภาษาที่สอนเป็นภาษาที่ใช้สำหรับการสื่อสาร
3. หัวใจของภาษาคือ ความหมาย
4. การอ่าน เขียน พูด และฟังเป็นสิ่งที่ต้องสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน
5. การเขียนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการรู้หนังสือ
6. กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการรู้หนังสือจะต้องเป็นกิจกรรมที่มีความหมายจริงๆ

จากทฤษฎีแนวคิดดังกล่าว การสอนภาษาตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติมีหลักการดังนี้ (อารี สันหลวี, 2535, หน้า 22-23)

1. การสอนภาษาในเด็กปฐมวัยจะต้องสร้างสิ่งแวดล้อมให้เด็กคุ้นเคยกับตัวหนังสือ ชิมชับเรื่องราวในหนังสือ โดยครูอ่านหนังสือให้ฟังทุกวันและสนทนาพูดคุยกับเด็กให้เด็กเล่าเรื่องจากการพูดและการเขียน หรือการวาด การแสดง
2. การสอนภาษาจะต้องยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง ครูจะต้องศึกษาเด็กเป็นรายบุคคล สอนตามระดับความสามารถที่แตกต่างกัน เด็กเป็นผู้ให้ข้อมูลแก่ครูในการเตรียม และวางแผนในการสอน
3. การสอนภาษาส่งเสริมให้เด็กสนใจและรักที่จะเรียนรู้ภาษาด้วยตนเองให้เด็กได้มีโอกาสเลือกเรื่อง หรือหนังสือที่สนใจ
4. การสอนภาษาจะต้องให้เด็กเห็นประโยชน์ของการใช้ภาษาในความมุ่งหมายที่ต่าง ๆ กัน เช่น จดหมาย หนังสือพิมพ์ ป้ายประกาศ จดหมาย ฯลฯ
5. การสอนภาษาจะต้องเป็นประสบการณ์ที่ทำให้เด็ก ได้มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน และครู การปฏิสัมพันธ์นี้จะนำไปในทางสนับสนุนให้กำลังใจและช่วยเหลือส่งเสริมซึ่งกันและกัน
6. การสอนภาษาควรให้เด็กมีความมั่นใจกล้าเสี่ยงที่จะพูด อ่านและเขียน โดยที่ไม่กลัวผิด

จากทฤษฎีและหลักการที่เกี่ยวกับแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ สรุปได้ว่า เด็กเรียนรู้ภาษาด้วยตนเองตามธรรมชาติ ซึ่งเป็นการเรียนรู้ภาษาอย่างมีความสมบูรณ์จากประสบการณ์จริงในสิ่งแวดล้อมและการได้มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น เด็กจะสะสมประสบการณ์ทางภาษาไว้เป็นข้อมูลสำหรับใช้ต่อไป

แนวคิดเกี่ยวกับการสอนอ่านตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ

บุษบง ดันติวงศ์ (อ้างใน สุภัทรา คงเรือง, 2539, หน้า 14) ได้กล่าวถึง แนวคิดทางการอ่าน ดังนี้

1. เด็กเรียนอ่านได้ดีที่สุด เมื่อพบว่ามีการอ่านมีประโยชน์ต่อตัวเด็กเอง
2. เด็กจะเรียนอ่านเองโดยธรรมชาติ ถ้าอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่มีภาษาเขียนและได้เห็นแบบอย่างการอ่านที่ผู้ใหญ่อ่าน
3. เด็กสามารถถ่ายทอดภาษาโดยการพูด การเขียน และสามารถรับภาษาโดยการฟัง การอ่าน ซึ่งจะเรียนไปด้วยกัน
4. โดยธรรมชาติเด็กจะเรียนรู้การอ่านจากการที่เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม

5. ความหมายของข้อความที่เด็กได้มาจากประสบการณ์ในอดีตของเด็ก
6. เด็กเรียนการอ่านจากการได้รับประสบการณ์ จากการอ่านหลายๆ ทาง
ฉันทนา ภาคบงกช (อ้างใน สุภัทรา คงเรือง, 2539, หน้า 15) กล่าวถึง แนวคิด
ทางด้านกรอ่านของเด็ก ดังนี้

1. การเรียนรู้ด้านการอ่านเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติจากตัวหนังสือต่าง ๆ ที่พบ
ในสังคมรอบตัว เช่น ตั๋วอนุญาตจราจร ป้ายชื่อร้าน ตราตามกล่อง และซองสินค้าที่คุ้นเคย
ป้ายประกาศ
2. เด็กที่มีโอกาสอ่านหรือเห็นตัวหนังสือมาก ย่อมมีโอกาสพัฒนาการด้านการ
อ่านได้รวดเร็ว
3. เด็กเรียนรู้ด้านการอ่านได้ดี เมื่อสิ่งนั้นมีความหมายต่อตัวเด็ก
4. การอ่านหนังสือนิทานให้เด็กฟังอย่างสนุกสนานอยู่เสมอ ช่วยให้เด็ก
พัฒนาการอ่านได้รวดเร็วและรักการอ่าน
5. เด็กเรียนรู้ที่จะอ่านภาพจากนิทานและค้อย ๆ เรียนรู้เสียงของพยัญชนะจาก
หนังสือในนิทาน
6. เด็กชอบอ่านข้อความที่ผู้ใหญ่ช่วยเขียนถ่ายทอดความคิดของคนจากผลงาน
ศิลปะของตน
7. การมีโอกาสได้อ่านมากย่อมนำไปสู่การพัฒนาการเขียนเพื่อสื่อความหมาย
ในผู้ใหญ่

องค์ประกอบของการอ่านและพัฒนาการด้านการอ่านตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ

องค์ประกอบของการอ่านตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ เป็นการศึกษา
กระบวนการทางด้านกรอ่าน ซึ่ง Clay (อ้างใน Cutting, 1989, p.38) ได้กล่าวถึง กระบวนการ
ทางด้านกรอ่านว่า รู้โครงสร้างของประโยคและเข้าใจตัวหนังสือ รวมเรียกว่า ความคิดรวบยอด
เกี่ยวกับตัวหนังสือและหนังสือ แบ่งองค์ประกอบของการอ่านออกเป็น 4 ประเด็นดังนี้

1. ความรู้เกี่ยวกับการใช้หนังสือ
 - 1.1 การอ่านจากหน้าซ้ายไปหน้าขวา
 - 1.2 อ่านกวาดสายตาอ่านข้อความจากซ้ายไปขวา และการกวาดสายตากลับ
มาทางซ้าย

- 1.3 การหาหน้าแรกและหน้าสุดท้ายของหนังสือ
- 1.4 การหาตอนเริ่มต้นและตอนจบของเรื่อง
2. ความรู้เกี่ยวกับตัวอักษร
 - 2.1 การเชื่อมโยงหนึ่งต่อหนึ่ง เช่น เสียงของคำกับภาพ เสียงกับรูปตัวอักษร
 - 2.2 ชื่อตัวอักษรกันรูป
 - 2.3 การรู้จักคำ
 - 2.4 ความรู้เกี่ยวกับลำดับเสียงในคำ
 - 2.5 การรู้จักรูปตัวอักษร
 - 2.6 การรู้จักชื่อตัวอักษรบางตัว
 - 2.7 การรู้จักเสียงด้วยอักษรบางตัว
 - 2.8 การจำตัวอักษรตัวแรก/ตัวสุดท้ายของคำ
3. เครื่องหมายวรรคตอน
 - 3.1 การรู้ความหมายกับน้ำเสียงที่ใช้กับข้อความที่มีความหมายคำถาม
 - 3.2 การรู้ความหมายกับน้ำเสียงที่ใช้กับข้อความที่มีเครื่องหมายคำพูด
 - 3.3 การรู้ความหมายกับน้ำเสียงที่ใช้กับข้อความที่มีเครื่องหมายจุลภาค
4. ความรู้เกี่ยวกับสิ่งชี้แนะการคาดคะเนและตรวจสอบความถูกต้องของสิ่งที่อ่านได้ด้วยตนเองโดย
 - 4.1 ภาพ
 - 4.2 ประสบการณ์เดิม
 - 4.3 โครงสร้างของประโยค

พัฒนาการด้านการอ่านตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ

Holdaway (อ้างใน สุภัทธา คงเรือง, 2539, หน้า 17-19) ได้จัดพฤติกรรมการอ่านของเด็กปฐมวัยตามลำดับพัฒนาการไว้ ดังนี้

ขั้นที่ 1 Emergent Reading

1. ดูหนังสือเรื่องที่ชอบ พูดย่อข้อความในหนังสือด้วยภาษาของตน ทำท่าทางเหมือนอ่านหนังสือ

2. จับใจความและตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อเรื่องโดยใช้
ประสบการณ์เดิมของตนเอง

3. ไม่สนใจข้อความตามลำดับของเรื่อง
4. อ่านเรื่องสั้น ๆ ที่บอกให้ครูบันทึกให้
5. อ่านและเขียนตัวขีดเขี่ย (Scibbles)
6. อ่านด้วยตัวอักษรแล้วพยายามลอกหรือเขียนทับ

ขั้นที่ 2 Advanced Emergent Reading

1. การกวาดตามองข้อความตามบรรทัด ดูข้อความที่มีตัวหนังสือใหญ่
และเขียนเว้นคำ
2. ตรวจสอบความถูกต้อง โดยการเดาจากประสบการณ์เดิมและจาก
สิ่งชี้แนะ
3. อ่านข้อความที่มีตัวอักษรและคำที่เห็นกันอยู่เป็นประจำ
4. หาคำที่มีตัวอักษรที่คล้ายคลึงกัน โดยการตรวจสอบจากจุดที่เริ่มต้น
ของประโยค

ขั้นที่ 3 Emergent to Early Reading

1. รู้จักคำที่อยู่ในชีวิตประจำวันเมื่อเห็นคำนั้นในบริบทหรือสิ่งแวดล้อม
2. คาดเดาคำใหม่ โดยดูรูปประโยค และความหมาย
3. กวาดสายตาถูกทิศทางเมื่อมองข้อความที่คุ้นเคย
4. ชี้และบอกชื่อของตัวอักษรส่วนใหญ่ได้
5. พิจารณาตัวอักษรบางตัวเพื่อจะบอกว่าคือตัวอะไร แล้วพยายาม
ลอก และตกแต่งรูปร่างของตัวอักษร
6. จำคำบางคำที่มีพยัญชนะต้นเหมือนกันได้

ขั้นที่ 4 Emergent Reading

1. ชี้หรือกวาดตามองจุดเริ่มต้น และจุดจบของคำบางคำ
2. ใช้เสียงพยัญชนะต้นที่รู้จักในการคาดเดา และตรวจสอบคำที่อ่าน
3. บอกข้อสังเกตที่แสดงว่า รู้ว่าคำ ๆ เดียว เดียวกันสามารถผสมกับ
คำอื่นกลายเป็นคำใหม่ได้ เช่น เด็กชาย เด็กหญิง แม่ค้า แม่น้ำ

4. ลอกหรือเขียนสื่อความหมายโดยใช้ภาษาง่าย ๆ ของตนเองใช้รูปประโยคที่ถูกต้องและกลับมาอ่านได้

5. เล่นเกมโดยใช้บัตรคำที่มีคำคุ้นเคยหรือเรียงบัตรคำให้เป็นประโยคได้ถูกต้อง

6. ชี้หรือกวาดตามองจุดเริ่มต้นและจุดลงท้ายของประโยค

ขั้นที่ 5 Advance Early Reading

1. คาดเดาข้อความจากสิ่งชี้แนะ โดยดูพยัญชนะตัวแรกของคำ ประกอบกับความรู้อื่นๆ เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างรูปตัวอักษรกับเสียงตัวอักษร

2. จำและตรวจสอบตัวอักษรที่มีสัมพันธ์กับเสียงของคำ

3. ตรวจสอบคำที่อ่านด้วยการชี้ตัวอักษรในคำพร้อมๆ กับออกเสียงไปด้วย

4. ใช้รูปและเสียงตัวอักษร เป็นหลักในการสะกดคำใหม่ที่ไม่รู้จัก

หรือคำที่ไม่แน่ใจ

การจัดกิจกรรมการอ่านตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ

การจัดกิจกรรมการอ่านตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ สามารถประมวลได้เป็น 5 กิจกรรมดังนี้ (สุภัทรา คงเรือง, 2539, หน้า 19)

1. กิจกรรมการอ่านร่วมกัน เป็นกิจกรรมที่สะท้อนหลักการว่า การสอนอ่านต้องเห็นแบบอย่างการอ่านที่ผู้ใหญ่อ่าน และเด็กได้มีประสบการณ์การอ่านจากสื่อหลายๆ ประเภท เช่น นิทาน เพลง คำคล้องจอง เป็นกิจกรรมการอ่านร่วมกันระหว่างครูกับเด็กในกลุ่มใหญ่

2. กิจกรรมการสื่อภาษา เป็นกิจกรรมที่สะท้อนหลักการว่า การรับภาษาจะต้องคู่กับการถ่ายทอดทางภาษาเป็นกิจกรรมที่เด็กได้สื่อความหมายของสิ่งที่อ่าน เด็กโดยลำพัง หรือเป็นกลุ่มย่อย เช่น การวาดภาพ การทำภาพผนัง การแสดงละคร

3. กิจกรรมการอ่านอิสระ เป็นกิจกรรมที่สะท้อนหลักการว่า เด็กแต่ละคนจะเรียนสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการอ่านแตกต่างกันในเวลาที่แตกต่างกัน และในขณะที่มีความพร้อมในการอ่านที่แตกต่างกัน กิจกรรมที่เด็กได้มีโอกาสเลือกอ่านหนังสือตามความสนใจ เด็กอ่านเดี่ยว ๆ คนเดียวหรือเป็นกลุ่มย่อย ครูช่วยบันทึกสิ่งที่อ่าน และให้เด็กเล่าเรื่อง หรือพูดคุยเรื่องที่อ่านให้เพื่อนฟัง

4. กิจกรรมการเล่นเกมภาษา เป็นกิจกรรมที่สะท้อนหลักการที่ว่า เด็กควรมีโอกาสได้อ่านในช่วงเวลาต่าง ๆ ตลอดทั้งวัน ซึ่งการอ่านนั้น ไม่จำเป็นต้องเป็นกิจกรรมการอ่านอย่างเป็นทางการ จากสื่อที่เป็นหนังสือ หรือข้อความในสิ่งแวดล้อมเท่านั้น แต่อาจจะเป็นการเล่นเกมที่เกี่ยวข้องกับภาษาในลักษณะต่าง ๆ ด้วย เด็กทำโดยลำพังหรือเป็นกลุ่มย่อย

5. กิจกรรมการอ่านข้อความในสิ่งแวดล้อมตามโอกาส เป็นกิจกรรมที่สะท้อนหลักการที่ว่า การสอนอ่านควรใช้ข้อความที่ใช้จริงในชีวิตประจำวัน และมีคุณค่าควรแก่การอ่าน เป็นการนำเหตุการณ์ในชีวิตประจำวันมาเขียนพร้อม ๆ กับเด็กเพื่อไว้ใช้อ่านในห้องเรียน การทำให้เด็กมีนิสัยรักการอ่านและเห็นความสำคัญของหนังสือนั้น ผู้ใหญ่ต้องทำดังนี้ บุญบง ดันตวิวงศ์ (อ้างใน สุภัทรา คงเรือง, 2539, หน้า 25)

1. เราใจให้เกิดความอยากอ่านหนังสือ โดยเฉพาะจัดหนังสือที่มีคุณภาพและเหมาะสมสำหรับเด็ก ซึ่งจะให้เห็นว่า การอ่านเป็นสิ่งจำเป็นและมีความสำคัญ

2. จูงใจเด็กมีความพยายามที่จะอ่านเพื่อที่จะได้รู้เรื่องราวที่น่ารู้ น่าสนุก ที่มีอยู่ในหนังสือ

3. กระตุ้น แนะนำให้เด็กอยากรู้อยากเห็นเรื่องราวต่าง ๆ ที่มีอยู่ในหนังสือ เมื่อเด็กได้อ่านหนังสือเรื่องหนึ่งจะทำให้เด็กอยากอ่านอีกเรื่องหนึ่งต่อไป ทำให้เกิดความรู้สึกว่าหนังสือเป็นสิ่งที่ท้าทายให้อ่าน

4. สร้างบรรยากาศในการอ่าน เปิดโอกาสให้เด็กได้คุ้นเคยกับหนังสือ ได้เห็นการอ่านของผู้ใหญ่ จะทำให้เด็กมีประสบการณ์ในการอ่าน รู้จักหนังสือและการอ่านหนังสือก่อนที่จะสามารถอ่านหนังสือได้ด้วยตนเอง การจัดกิจกรรมตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ ครูจะต้องเข้าใจแนวคิดหลักการองค์ประกอบและพัฒนาการทางการอ่านตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติก่อนแล้วจึงนำกิจกรรมการอ่านสื่ออุปกรณ์ที่มีพื้นฐานจากแนวคิดและหลักการมาใช้กับเด็ก ครูจะต้องเป็นผู้สนับสนุนและส่งเสริมให้เด็กมีความมั่นใจ และทัศนคติที่ดีต่อการอ่าน

ลักษณะห้องเรียนปฐมวัยที่ใช้แนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ

จากหลักการสอนภาษาแบบธรรมชาติที่ว่าเด็กควรมีสื่อสิ่งแวดล้อมที่เป็นตัวหนังสือ มีกิจกรรมปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนและครู มีโอกาสเลือกและทำงานที่ชอบและสนใจ เพราะฉะนั้นห้องเรียนของแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติจะมีลักษณะดังนี้ (อารี สัตหรวี, 2535, หน้า 24)

1. ห้องเรียนปฐมวัยจะมีมุมหรือศูนย์ต่างๆ เช่น มุมบ้าน มุมบล็อก มุมวิทยาศาสตร์ ตามปกติ แต่มุมที่เป็นมุมหนังสือนั้น จะมีชั้นวางหนังสือเป็นมุมห้องสมุด มีหนังสือวรรณกรรม เด็กมากขึ้นอย่างน้อยควรเท่าจำนวนเด็ก และจะเพิ่มมุมเขียนหนังสือ มุมอ่านหนังสือ
 2. มุมห้องสมุดในห้องเรียนจะถือเป็นจุดเด่นในการสอนภาษาแบบธรรมชาติ เด็ก ๆ จะขอยืมหนังสือไปอ่านที่บ้านได้ โดยมีการร่วมมือกับพ่อแม่ในการส่งเสริมให้พ่อแม่อ่านหนังสือให้ลูกฟังที่บ้าน
 3. มุมเขียนหนังสือ ควรมีโต๊ะและเก้าอี้ให้เด็กนั่งเขียน บอร์ดชานอ้อยที่ติดผนัง อาจจะใช้ติดผลงานเขียนหรืองานวาดของเด็ก และเป็นที่ติดประกาศต่าง ๆ เพื่อให้เด็กคุ้นกับตัวหนังสือ
 4. มีมุมเวทีหุ่น เพื่อให้เด็กได้แสดงออกทางภาษาในการแสดง เล่าเรื่อง ส่วนมุมอื่น ๆ เช่น มุมคณิตศาสตร์ มุมวิทยาศาสตร์ ก็จะมีป้าย หรือบัตรชื่อจำนวน เพื่อให้เด็กคุ้นเคยกับสัญลักษณ์
- สำหรับหนังสือวรรณกรรมเด็กที่มุมห้องสมุดนั้น ครูจะต้องแสวงหาเพิ่มเติมและเปลี่ยนอยู่ตลอดเวลา โดยอาจจะแลกเปลี่ยนกับห้องอื่น
- และถ้าโรงเรียนมีห้องสมุดกลางของโรงเรียน ครูควรหาโอกาสนำเด็กให้เลือกดูหนังสือในห้องสมุด จัดกิจกรรมในห้องสมุดร่วมกับบรรณารักษ์ แต่มุมห้องสมุดในห้องเรียนก็จะต้องมีและเป็นความจำเป็นของการสอนภาษาแบบธรรมชาติ ที่เด็กจะต้องใกล้ชิด และแวดล้อมด้วยหนังสือ ตามหลัก Immersion หรือการให้ซึมซาบเอบอภาษา เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองตามธรรมชาติ

บทบาทครู

บุษบง ตันติวงศ์ (อ้างใน ภาวิณี แสตนทวิสุข, 2537, หน้า 29) ได้กล่าวถึงบทบาทของครูว่า ครูจะคำนึงถึงการสร้างทัศนคติที่ดีต่อการเรียนภาษาให้กับเด็ก ครูจะแนะนำให้เด็กเข้าใจการใช้ภาษาในสถานการณ์ต่างๆ ที่ประสบในชีวิตประจำวันและจะเปิดโอกาสให้เด็กได้ตัดสินใจโดยเสี่ยงกับความล้มเหลวน้อยที่สุดเพราะเด็กสามารถแก้ไขข้อบกพร่องของตนเองได้เสมอ เด็กจะได้รับประสบการณ์และทัศนคติที่ดีต่อภาษาไปพร้อม ๆ กัน ครูจะถือว่าการตัดสินใจเป็นส่วนสำคัญของกระบวนการทางภาษา เมื่อเด็กได้เริ่มงานแล้ว เด็กจะต้องเป็นผู้ตัดสินใจในการนำเสนอผลงานของตน ครูจะจัดสภาพแวดล้อม

ที่สร้างประสบการณ์ทางภาษาให้แก่เด็ก เชิญชวนให้เด็กเรียนรู้จากประสบการณ์นั้นและสนับสนุนให้เด็กสื่อสารแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้อื่น

ฉันทนา ภาคบงกช (อ้างใน ภาวินี แสตนทวิสุข, 2537, หน้า 29) ได้กล่าวถึงบทบาทครูตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติว่า

1. รักเด็กและมีความเข้าใจพัฒนาการเด็ก
2. รู้หลักการจัดประสบการณ์และกิจกรรม สามารถจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการพัฒนาเด็ก
3. ให้โอกาสเด็กฝึกปฏิบัติการใช้ภาษาแบบธรรมชาติเพื่อให้เด็กแต่ละคนพัฒนาไปตามศักยภาพ

บทบาทของครูและผู้ใหญ่ที่สำคัญในการเรียนการสอนแบบนี้คือ การเข้าใจเด็กคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล สร้างทัศนคติที่ดี จัดประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมให้เด็กพัฒนาไปตามศักยภาพ

กิจกรรมประจำวัน และการเรียนการสอนตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ

กิจกรรมประจำวันในชั้นเรียนปฐมวัยที่ใช้แนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติไม่แตกต่างจากชั้นเรียนที่สอนตามแนวปกติ เพียงแต่กิจกรรมจะมีการใช้ภาษา และตัวหนังสือมากขึ้น และมุมหรือศูนย์ประจำห้องก็จะเพิ่มมุมห้องสมุด มุมอ่าน และมุมเขียนเท่านั้น

กิจกรรมประจำวันของการสอนภาษาแบบธรรมชาติ อาจเป็นดังต่อไปนี้

กิจกรรมประจำวัน Raines and Canady (อ้างใน อารี สันทลวี, 2535, หน้า 24-26)

8.30-9.00	โรงเรียนเช้า-รับเด็กเป็นรายบุคคล (individual greetings)
กิจกรรมเสรีตามมุม กิจกรรมศิลปะที่สัมพันธ์กับหน่วย
(art activity related to theme)
9.00-9.30	กิจกรรมวงกลม (circle time or group time) ครูกับนักเรียน
มีปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน มีสนทนา ร้องเพลง เล่นหุ่น
อ่านหนังสือร่วมกัน
9.30-10.30	เล่นเสรีตามมุมและมีมุมพิเศษมุมหนึ่งที่แสดงเรื่องราว
ตามหน่วย

10.30-10.40	พักรับประทานอาหารว่าง ถ้าเป็นไปได้ควรจัดอาหารว่างให้สัมพันธ์กับหน่วย
10.40-11.15	เล่นกลางแจ้ง ทำให้การเล่นกลางแจ้ง สัมพันธ์กับหน่วยเรื่องที่กำลังเรียน
11.15-11.25	พักเข้าห้องน้ำ ล้างมือ เด็กที่เสร็จก่อนทยอยมาดูหนังสือที่มุมห้องสมุด
11.25-11.50	กิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะ ทำให้กิจกรรมนี้สัมพันธ์กับหน่วยเรื่องที่กำลังเรียน
11.50-13.00	พักรับประทานอาหารกลางวันและเตรียมตัวนอนพักตอนบ่าย
13.00-14.30	นอนพัก
15.10-15.30	พักรับประทานอาหารว่าง
15.30-15.50	เกมการศึกษา
15.50-16.00	สรุป เตรียมตัวกลับบ้าน ครูจะฝากสารของชั้นเรียนเกี่ยวกับกิจกรรมหรือหน่วยเรื่องที่เรียน ไปให้ผู้ปกครอง

กิจกรรมการเรียนการสอน

1. กิจกรรมส่งเสริมการอ่านและให้คุ้นกับตัวหนังสือ

1.1 ครูอ่านหนังสือให้เด็กฟังทุกวัน หนังสือนี้นำมาจากมุมห้องสมุด เมื่ออ่านเสร็จแล้ว นำไปไว้ที่มุมห้องสมุดตามเดิม เด็กๆ จะตามไปอ่าน เด็กยังอ่านไม่ออก แต่เด็กอ่านเรื่องจากภาพ และจากความจำที่ครูอ่านให้ฟัง

1.2 หนังสือที่เลือกเข้ามุมห้องสมุด ถ้าเป็นหนังสือภาพที่ไม่มีคำก็จะดี เพราะเด็กจะอ่านเรื่องราวเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นหรือถ้าเป็นหนังสือที่มีคำมีตัวหนังสือตัวพิมพ์ ควรใหญ่ชัดเจน เนื้อเรื่องควรเป็นเรื่องง่าย ๆ มีคำซ้ำที่เด็กทาบได้ทำนองเดียวกับเรื่อง “ยายกะตา” ที่มีคำว่า “ไม่ใช่กงการอะไรของฉัน” เพราะการที่เด็กจำคำพูดได้ เด็กจะ โยงกับตัวหนังสือได้ต่อไป

หนังสือที่ครูอ่านให้ฟังนี้หลายครั้งที่ครูอาจจะนำเล่มเก่ามาอ่านอีก ถ้าเด็กขอร้อง การอ่านหนังสือให้เด็กฟังนี้อาจจะอ่านในช่วงเวลาเล่นเสรีตามมุม ครูอ่านให้เด็กกลุ่มเล็ก ๆ 4-5 คนฟัง

ถ้าครูอ่านหนังสือให้เด็กฟังทั้งชั้นในช่วงเวลากิจกรรมวงกลมเป็น shared reading ถ้าครูสามารถใช้หนังสือเล่มใหญ่ (Big Book) ซึ่งพิมพ์ขยายจากหนังสือเด็กธรรมดา จะช่วยให้เด็กทั้งกลุ่มเห็นภาพและตัวหนังสือได้ชัดเจน ถ้าไม่มี Big Book ครูควรเลือกหนังสือที่มีภาพชัดเจน และพยายามชูและหันให้เด็กทุกคนมองเห็นได้

1.3 ครูสนทนาอภิปรายเกี่ยวกับหนังสือกับเด็ก ให้เด็กได้คิด พูดออกความเห็นด้วย เช่น ให้ทายเรื่องที่จะเกิดขึ้นต่อไป ให้เด็กร่วมออกเสียงด้วย

1.4 ครูให้เด็กได้แสดงกิจกรรมเกี่ยวกับภาษา เช่น ให้เด็กออกมาเล่าเรื่องที่อ่าน (retell) หรือให้เด็กแสดงท่าทาง เล่าเรื่องราวจากหนังสือ

1.5 ตามมุมต่าง ๆ ในห้องเรียน ครูพยายามหาสิ่งของจริงที่มีตัวหนังสือมาวางให้เด็กเล่น เช่น กล้องยาสีฟัน กล้องขนม และสิ่งของที่มีอักษรป้ายชื่อชัดเจน

2. กิจกรรมการเล่นเสรี

การเล่นเสรีตามมุม หรือศูนย์ต่าง ๆ เช่น มุมบ้าน มุมบล็อก มุมคณิตศาสตร์ มุมวิทยาศาสตร์ เป็นความจำเป็นอย่างยิ่งในการสอนภาษาแบบธรรมชาติ เพราะทุกวันเด็กมีโอกาสตัดสินใจด้วยตนเองว่าจะเลือกเล่นกิจกรรมที่มุมใด และในแต่ละมุมจะมีวัสดุอุปกรณ์ส่งเสริมภาษา

2.1 มุมบ้าน โดยปกติมุมบ้านจะส่งเสริมความคิดฝันของเด็ก เด็กสมมติตัวเป็นบุคคลต่าง ๆ ซึ่งเป็นการเรียนรู้ทางสังคมของเด็ก นอกจากนี้เด็กจะมีโอกาสพูดสนทนากับเพื่อน ครูเพิ่มสิ่งของเครื่องใช้ในบ้านให้มีของที่มีตัวหนังสือ เช่น มินิเตลสาร หนังสือพิมพ์ เพื่อเด็กจะได้สมมติตนเองเป็นผู้ใหญ่ อ่านหนังสือพิมพ์ นิตยสาร และชี้ชวนกันดูรูปภาพ ในบางครั้งเด็กอาจจะสมมติตนเองเป็นแม่ อ่านหนังสือให้ตุ๊กตาฟัง

2.2 มุมบล็อก บล็อกขนาดใหญ่จะช่วยให้เด็กเรียนรู้ทางด้านมิติ น้ำหนัก ขนาด และการก่อบล็อกเป็นรูปต่าง ๆ ก็ช่วยส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กระหว่างที่เล่นบล็อก เด็กจะสนทนาพูดคุยกัน ครูอาจจะหาสิ่งของที่มีตัวหนังสือมาไว้ที่มุมนี้ เพื่อให้เด็กไว้ใช้ประกอบในการก่อบล็อก และสร้างเรื่องราว การเล่นบล็อก นอกจากจะเสริมความคิดสร้างสรรค์ และส่งเสริมการพูดคุยสนทนาระหว่างเด็กแล้ว ยังช่วยให้เด็กได้ความคิดรวบยอดเกี่ยวกับน้ำหนัก ขนาด รูปร่าง การทรงตัว เด็กจะเรียนรู้ว่าจะควรยกบล็อกขนาดใดอย่างไร เด็กได้บริหารกล้ามเนื้อใหญ่ในการยกอู่ม เด็กจะสังเกตว่าควรวางอย่างไร จึงจะไม่ล้ม เด็กจะได้เรียนรู้ความคิดรวบยอดทางคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ด้วย

2.3 มุมคณิตศาสตร์ มุมนี้ควรมีบล็อกขนาดเล็ก และแท่งไม้ขนาดต่าง ๆ เพื่อใช้ในการนับ การคาดคะเนความยาว น้ำหนัก เปรียบเทียบความแตกต่าง ครูหาของที่มีตัวหนังสือ ตัวเลขให้เด็กใช้เล่น เช่น เล่นขายของ เด็กเขียนใบเสร็จสมมุติ เป็นต้น

การเรียนรู้ทางคณิตศาสตร์นี้ อุปกรณ์ เช่น มุมน้ำ ซึ่งอาจจะอยู่ที่ระเบียงนอกห้อง ครูจัดหาขวดพลาสติก หรือถ้วยขนาดต่าง ๆ และกรวย การที่เด็กเล่นกรอกน้ำใส่ขวด ขนาดต่าง ๆ เด็กจะได้เรียนรู้จำนวน เช่น ขวดขนาดนี้ต้องกรอกกี่ถ้วย นอกจากนี้ครูยังอาจหาของที่ลอยและที่จมมาให้เล่น เด็กจะได้สังเกตและได้ความคิดทางวิทยาศาสตร์ด้วย

บ่อทราย ก็เป็นแหล่งที่เด็กจะได้เรียนรู้ทางคณิตศาสตร์จากการปั้นทราย ขนาดต่าง ๆ และยังได้ฝึกความคิดสร้างสรรค์ในการก่อทรายเป็นรูปต่าง ๆ

2.4 มุมวิทยาศาสตร์ ครูนำสิ่งของที่เกี่ยวข้องกับเรื่องธรรมชาติรอบตัวมาแสดง และให้เด็กช่วยหามาแสดงด้วย ครูเขียนบัตรคำ บอกชื่อสิ่งของเหล่านี้ เพื่อให้เด็กคุ้นเคยกับตัวหนังสือและสิ่งของ ถ้ามีหนังสือภาพวิทยาศาสตร์เกี่ยวกับหน่วยเรื่องที่กำลังเรียน ครูก็นำมาวางให้เด็กได้เปิดดู

บางโรงเรียนจะจัดมุมทำอาหารให้เด็กได้ประกอบอาหาร บางแห่งจะมีที่เพาะปลูกทำสวน

2.5 มุมศิลปะ มุมนี้มีวัสดุอุปกรณ์สำหรับการเล่นเกี่ยวกับศิลปะอย่างน้อย 3 ประเภท คือ ประเภทงานปั้น ได้แก่ ดินเหนียว แป้ง ดินน้ำมัน ประเภทงานวาดภาพ ได้แก่ ดินสอสี สีเทียน สีน้ำ พู่กันขนาดใหญ่ ขาหยั่งวาดภาพ ประเภทงานประดิษฐ์ ได้แก่ ก่อต่าง ๆ ของสำหรับติดแปะ กรรไกร กาว ผลงานศิลปะของเด็กนี้ครูอาจจะทำบัตรคำเขียนชื่อผลงาน หรือเด็กอาจจะเขียนอธิบายหรือผลงาน

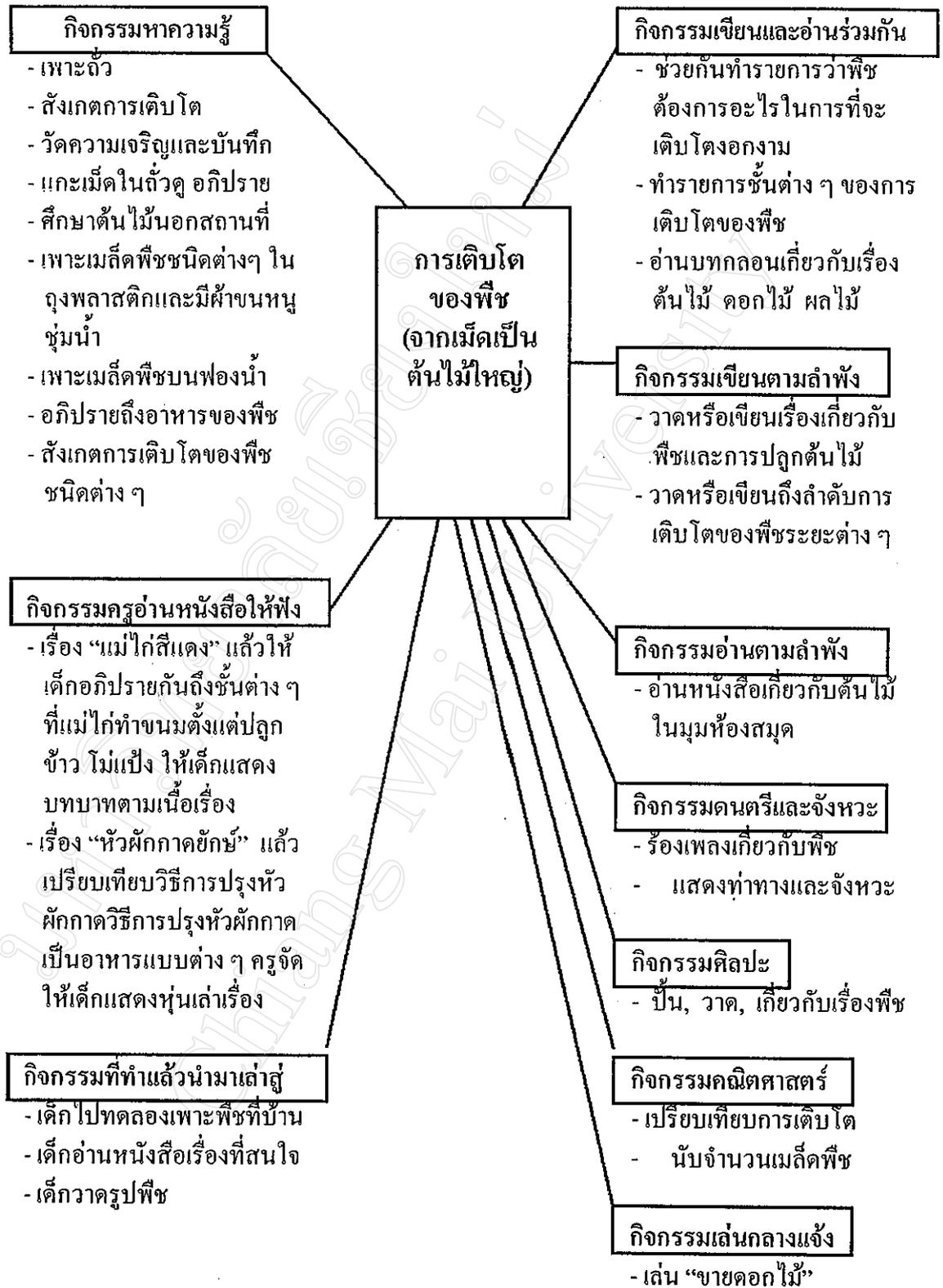
2.6 มุมห้องสมุด ควรทำบรรยากาศของมุมนี้ให้สบาย ชวนให้เด็กอยากมาอ่าน เช่น มีพรมหรือเสื่อปู มีหมอนพิง และมีมุมเขียนอยู่ใกล้ ๆ กัน

การเล่นเสรีของเด็กนี้ เป็นโอกาสที่ครูจะได้สังเกตเด็ก และพูดจาสนทนาซักถามเด็กได้ที่ละคน ครูพยายามชักชวนหาทางให้เด็กมีกิจกรรมหลากหลาย เช่น เด็กที่ไม่เลือกเข้ามุมห้องสมุดเลย ครูอาจจะสังเกตความสนใจของเด็ก แล้วเลือกหนังสือเกี่ยวกับเรื่อง que เด็กสนใจ แล้วพูดคุยเล่าเรื่องเกี่ยวกับหนังสือนั้นให้เด็กฟังเพื่อให้เด็กตามไปอ่านในมุมห้องสมุดต่อไป

3. การสอนเป็นหน่วยบูรณาการ

การสอนภาษาแบบธรรมชาติจะใช้วิธีสอนเป็นหน่วยบูรณาการ เพื่อให้ประสบการณ์ที่มีความหมายแก่เด็ก เพราะได้เห็นความสัมพันธ์ ดังจะยกตัวอย่างหน่วย “การเติบโตของพืช” (ดัดแปลงจากตัวอย่างเรื่อง From seed to Plants)

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Chiang Mai University

แผนภูมิ 5 การสอนเป็นหน่วยบูรณาการ “การเติบโตของพืช”

(เรียบเรียงจาก Seeds to Plants โดย strickland and Morrow, 1989 (อ้างใน อาร์ สัททหวิ, 2535, หน้า 27)

การประเมินผลการอ่านตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ

Cutting (1989, p.63) กล่าวถึงการประเมินผลทางการอ่านว่าสามารถทำได้ 3 วิธี โดยสรุป คือ

1. จากการสังเกต

การสังเกตท่าทาง ขณะเด็กอ่าน

2. จากการวินิจฉัยความหมาย

2.1 การฟังเด็กอ่าน เพื่อจะรู้ว่าเด็กทำอะไรเมื่ออ่านข้อความในสิ่งแวดล้อม และทำให้เราทราบว่าหนังสือเหมาะสมกับเด็กหรือไม่ การฟังเด็กอ่านทำให้เราทราบว่า

ก) เด็กสามารถอ่านได้ถูกต้องหรือไม่ ถ้าหนังสือนั้นเหมาะสมกับเด็ก จะช่วยให้เด็กอ่านได้มากขึ้น

ข) เด็กสามารถใช้การเดาเป็นพื้นฐานของการอ่าน มีกลวิธีในการอ่าน และรู้โครงสร้างของเรื่องราวในหนังสือ

2.2 การฟังเด็กเล่าเรื่องซ้ำ และถามคำถามเกี่ยวกับเรื่องราวในหนังสือว่า “เรื่องนี้เกี่ยวกับอะไร” “คำนี้มีความหมายว่าอย่างไร” เพื่อที่จะรู้ว่าเด็กเข้าใจเรื่องราวหรือไม่

2.3 การรู้ข้อมูลของเด็กในเรื่องเกี่ยวกับการอ่านการเขียน ซึ่งเป็นพื้นฐานของการอ่านเพื่อที่จะรู้ว่าเด็กเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างรูปและเสียงของตัวอักษรหรือไม่ เช่น ความรู้เกี่ยวกับตัวอักษร

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

อดิพันธ์ คุณกัตพิมล (2537) ทำการวิจัยเรื่องการใช้เกมเพื่อพัฒนาความสามารถของเด็กปฐมวัยที่มีปัญหาในการจำแนกเสียงของต้นของคำ ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยที่มีปัญหาในการจำแนกเสียงต้นของคำแล้วเด็กมีความสามารถในการจำแนกเสียงต้นของคำแล้ว เด็กมีความสามารถในการจำแนกเสียงของต้นคำดีกว่าก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

ภาวิณี แสนทวีสุข (2537) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาชุดการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ร่วมกันตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติสำหรับเด็กอนุบาลมีการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมและการเขียนและแบบวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเขียน ผลการวิจัยพบว่า 1) ชุดการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ร่วมกันสำหรับเด็กอนุบาลประกอบด้วย 2 ส่วน

ได้แก่ บทนำ : ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติและแผนการจัด
 ประสพการณ์การเขียนร่วมกัน 2) นักเรียนที่ได้รับการจัดประสพการณ์การเขียนร่วมกันมี
 ผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนและความซับซ้อนของความหมายสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัด
 ประสพการณ์แบบปรกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สุภัทรา คงเรือง (2539) ได้วิจัยเรื่องผลการใช้กิจกรรมการอ่านตามแนวการสอน
 ภาษาแบบธรรมชาติที่มีต่อความคิดรวบยอดเกี่ยวกับตัวหนังสือและหนังสือของเด็ก
 อนุบาลอายุ 5-6 ปี จำนวน 30 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ผลการวิจัยพบว่า
 นักเรียนกลุ่มทดลองที่ใช้กิจกรรมการอ่านตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติมีความคิด
 รวบยอดเกี่ยวกับตัวหนังสือและหนังสือสูงขึ้นกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่ใช้กิจกรรมการ
 อ่านปกติอย่างมีนัยสำคัญ .01

อรรถ พลอยระหาร (2535) ได้วิจัยเรื่องผลของการสอนอ่านโดยวิธีธรรมชาติที่มี
 ต่อความเข้าใจในการอ่านภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่พูดสองภาษา
 จำนวน 60 คน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ผลการวิจัยพบว่า ความเข้าใจในการอ่านภาษาไทยของ
 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่พูดสองภาษาที่ได้รับการสอนอ่านโดยวิธีธรรมชาติสูง
 กว่าความเข้าใจในการอ่านภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่พูดสองภาษาที่
 ได้รับการสอนอ่านตามคู่มือครูของกระทรวงศึกษาธิการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สายสวัสดิ วิทยากัต (2539) ได้วิจัยเรื่องการใช้ชุดกิจกรรมทางภาษาเพื่อพัฒนา
 ความสามารถของนักเรียนชาวเขาระดับก่อนประถมศึกษา จำนวน 60 คน แบ่งเป็นสอง
 กลุ่ม ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดประสพการณ์ด้วยแผนการจัด
 กิจกรรมที่ใช้ชุดกิจกรรมทางภาษามีคะแนนเฉลี่ยของแบบทดสอบความสามารถทางภาษา
 แตกต่างจากกลุ่มควบคุมที่ได้รับการจัดประสพการณ์ด้วยแผนการจัดประสพการณ์ตาม
 เทคนิคการสอนแบบรับภาษาอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 โดยนักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนน
 เฉลี่ยของแบบทดสอบวัดความสามารถทางภาษาสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมทั้งนักเรียน
 ส่วนที่ผ่านและไม่ผ่านการเตรียมความพร้อม

ศักดิ์กระ หนันชัย (2540) ได้วิจัยเรื่องการสร้างชุดฝึกความพร้อมการอ่านภาษา
 ไทยสำหรับนักเรียนชาวเขาในระดับก่อนประถมศึกษา จำนวน 30 คน พบว่า นักเรียน
 ชาวเขาในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 จำนวนมากกว่า 80 มีผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านสูงขึ้น โดย
 สามารถทำแบบประเมินความพร้อมหลังการฝึกในเรื่องจำแนกความแตกต่างของเสียง การ

จำแนกความแตกต่างของภาพ การอ่านภาพ โดยการเคลื่อนสายตาจากซ้ายไปขวา การจำแนกความแตกต่างของตัวอักษรการบอกชื่อตัวอักษรหรือการรู้จักตัวอักษรการอ่านคำศัพท์ และการรู้ความหมายของคำและการอ่านออกเสียงตามต้นแบบ

เกษริดา บุญธรรม (2542) ได้ทำการพัฒนาความพร้อมทักษะทางภาษาของนักเรียนชาวเขาชั้นอนุบาลปีที่ 2 โดยใช้วิธีมุ่งประสบการณ์ภาษา พบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษามีคะแนนเฉลี่ยของแบบทดสอบความพร้อมด้านทักษะทางภาษาก่อนเรียน และหลังเรียน ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ไพโรจน์ เสรีวงศ์ (2541) ได้ทำการพัฒนาแผนการสอนอ่านโดยวิธีธรรมชาติสำหรับนักเรียนชาวเขา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านของนักเรียนชาวเขาชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนจากแผนการสอนอ่านโดยวิธีธรรมชาติกับการสอนจากแผนการสอนอ่านปกติ พบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนอ่านปกติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

Kasten and Clarke (อ้างใน สุภัทรา คงเรือง, 2539, หน้า 28) ได้ทำการวิจัยความพร้อมทางด้านการอ่านของเด็กปฐมวัย ตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติโดยทดลองกับเด็กปฐมวัยสองกลุ่มใช้ระยะเวลา 1 ปี แบ่งเป็นกลุ่มควบคุมซึ่งได้รับการสอนแบบปกติ และกลุ่มทดลองได้การสอนอ่านร่วมกันกลุ่มทดลองมีคะแนนการค้นหาคำความหมายในการอ่านและการสื่อสารทางภาษาในการอ่านหนังสือสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญ

Box (อ้างใน สุภัทรา คงเรือง, 2539, หน้า 29) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลการจัดประสบการณ์การอ่านร่วมกันที่มีต่อความคิดรวบยอดเกี่ยวกับตัวหนังสือและหนังสือเค้าโครงเรื่องของเด็กปฐมวัย โดยทดลองกับเด็กปฐมวัยที่มีอายุ 4 ปี แบ่งออกมา 3 กลุ่มดังนี้ กลุ่มที่ 1 ใช้ประสบการณ์การอ่านร่วมกัน กลุ่มที่ 2 ใช้กิจกรรมการเคลื่อนไหวและกลุ่มที่ 3 ใช้ประสบการณ์การเรียนการสอนตามปกติ ผลการทดลองพบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนความคิดรวบยอดเกี่ยวกับตัวหนังสือและหนังสือการอ่านเบื้องต้นและความเข้าใจในเค้าโครงเรื่องสูงกว่ากลุ่มที่ 2 และกลุ่มที่ 3 อย่างมีนัยสำคัญสรุปได้ว่าการจัดประสบการณ์การอ่านร่วมกันจะทำให้มีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับหนังสือและตัวหนังสือสูงขึ้นและเป็นวิธีการหนึ่งที่สามารถนำมาใช้ในการเรียนการสอนของเด็กปฐมวัยต่อไปได้